

Tisdagen den 2 december

Kl. 13.00–15.56
18.00–18.24

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 11 november justerades.

§ 2 Anmälan om ny riksdagsledamot

Följande berättelse hade kommit in från Valprövningsnämnden:

Berättelse om granskning av bevis för ny ledamot av riksdagen

Till Valprövningsnämnden har från Valmyndigheten inkommit bevis om att Madeleine Atlas (C) utsetts till ny ledamot av riksdagen från och med den 30 november 2025 sedan ledamoten Jonny Cato avsagt sig uppdraget och riksdagen godkänt detta (prot. 2025/26:38 § 4).

Valprövningsnämnden har enligt 14 kap. 30 § vallagen (2005:837) denna dag granskat beviset för den nya ledamoten och därvid funnit att det blivit utfärdat i enlighet med 14 kap. 28 § vallagen.

Stockholm den 27 november 2025

Malin Bonthron

ersättare för ordföranden

/Sara Dadnahal

sekreterare

§ 3 Anmälan om återtagande av plats i riksdagen

Förste vice talmannen meddelade att *Kalle Olsson* (S) återtagit sin plats i riksdagen från och med den 29 november, varigenom uppdraget som ersättare upphört för *Lena Bäckelin* (S).

§ 4 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2025/26:185

Till riksdagen

Interpellation 2025/26:185 Kompetensförsörjningen i äldreomsorgen
av *Louise Thunström* (S)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 13 januari 2026.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.
Stockholm den 1 december 2025
Socialdepartementet
Anna Tenje (M)
Enligt uppdrag
David Oredsson
Expeditionschef

Interpellation 2025/26:195

Till riksdagen

Interpellation 2025/26:195 Kompetensförsörjning i Malmfältens skolor
av Linus Sköld (S)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 16 januari 2026.

Skälet till dröjsmålet är arbetshopning.

Stockholm den 28 november 2025

Utbildningsdepartementet

Simona Mohamsson

Interpellation 2025/26:201

Till riksdagen

Interpellation 2025/26:201 Skogsutredningens konsekvenser för biologisk mångfald
av Rebecka Le Moine (MP)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 18 december 2025.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 1 december 2025

Landsbyggs- och infrastrukturdepartementet

Peter Kullgren (KD)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

§ 5 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Motioner

2025/26:3845 till miljö- och jordbruksutskottet

2025/26:3849 och 3854 till civilutskottet

§ 6 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Konstitutionsutskottets betänkanden

2025/26:KU1 Utgiftsområde 1 Rikets styrelse

2025/26:KU15 Den årliga revisionen av Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond

Skatteutskottets betänkande
2025/26:SkU5 Ytterligare kompletteringar till bestämmelserna om till-
läggsskatt för företag i stora koncerner

Justitieutskottets betänkande
2025/26:JuU8 Skärpta regler för villkorlig frigivning

Skatteutskottets betänkande
2025/26:SkU1 Utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution

Utrikesutskottets betänkande
2025/26:UU1 Utgiftsområde 5 Internationell samverkan

§ 7 Kultur, medier, trossamfund och fritid

*Kultur, medier,
trossamfund och fritid*

Kulturutskottets betänkande 2025/26:KrU1
Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid (prop.
2025/26:1 delvis)
föredrogs.

Anf. 1 ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD):

Herr talman! Nu handlar det om den sista kulturbudgeten under den här mandatperioden. Det har varit spänstiga debatter under de här åren, vilket har varit kul och uppfriskande på många sätt.

Det har också varit slående hur underhållande oppositionens tonläge och kritik stundtals har varit under de här åren. Det är intressant, inte minst med tanke på att denna mandatperiod har präglats av budgetar som faktiskt har gått igenom kammaren, vilket har skapat en finansiell stabilitet och en långsiktighet som har varit bra för Sverige. Det gäller speciellt i dessa tider av oro både vad gäller Rysslands vidriga invasion av Ukraina och vad gäller den höga inflationen och den lågkonjunktur som vi har gått igenom.

Det är också intressant eftersom den kritik som oppositionen har riktat mot oss under åren har gällt att vi satsar för lite på kulturen. Det är slakt, och ni svälter ut kulturen! Så har det exempelvis kunnat låta. Men Sverigedemokraterna och regeringen har under de här åren satsat på delar av kulturen som har varit nödvändiga att åtgärda. Det gäller inte minst kulturarvet, idrotten, beredskapen och läsningen.

Herr talman! Six seven, Sigma och 507 – det är mem som jag har otroligt svårt att hänga med i. Jag blir konstant påmind om dessa av mina söner, som säger att jag är alldeles för gammal för att förstå det här. Det sätter också lite grann fingret på den digitalisering som vi har sett och vad som faktiskt påverkar våra barn och unga. Satsningar på svenska språket och läsfrämjande har varit viktiga prioriteringar för regeringen och Sverigedemokraterna. Mina kollegor i utskottet kommer under debatten att redovisa vad mer vi satsar på.

Herr talman! Vi har alltså kunnat göra satsningar trots att den förra regeringen lämnade efter sig en historiskt hög inflation som mynnade ut i en allvarlig lågkonjunktur. Frågan är då varför det är intressant att titta bakåt när vi borde titta framåt.

Det beror på att kritiken riktas mot Sverigedemokraterna och regeringen, och när kulturarbetare väljer att komma hit och följa debatten i realtid här i kammaren som ett slags protest vill jag vara väldigt tydlig med en sak: Den sista budget som den förra regeringen lade fram på riksdagens bord omfattade totalt 16,2 miljarder på utgiftsområde 17 i prognosen för år 2024. Det som är viktigt att ha med sig är att den här regeringens kulturbudget för samma år omfattade 16,6 miljarder kronor. Är det tillräckligt? Nej, det är det inte. Men de senaste tre åren har präglats av finansiell instabilitet, och det måste man ha med sig.

Vad vill jag då säga med detta? Oppositionen har nu tydligen möjlighet att satsa stort på kulturen, och då blir min fråga: Varför gjorde man inte det när man satt vid makten? Temporära stöd under pandemin i all ära – det var absolut bra och nödvändigt – men vart tog alla långsiktiga satsningar vägen? Det är ju sådana som man tydligen vill göra nu.

Varför lät man bokstavligen talat taken ramla in på våra vackra statliga museer? Varför lät man Operan förfalla? Varför tog man inte tag i viktiga kulturminnen i form av slott, fornlämningar och så vidare? Det har vi gjort genom bidragsfastigheterna. Varför räknade man inte upp den kyrkoantikvariska ersättningen för att säkra det kyrkliga kulturarvet? Varför satsade man inte på beredskap och digitalisering? Det är frågor som jag tycker är viktiga att ställa.

Det gäller också kultursamverkansmodellen. Varför höjde man inte anslagen under åren med högkonjunktur och låg inflation när man nu sitter här som opposition och vill satsa på allt det här? Det är frågor där oppositionen är svaret skyldig, speciellt som man har en så hög svansföring som man nu har i dessa frågor.

Nu går det minsann att satsa. Miljöpartiet och Vänstern ökar med 2,4 miljarder kronor mer än regeringen. Det är inte seriöst! Socialdemokraterna ökar med 700 miljoner kronor mer genom att återställa stöden till sig själva genom ABF. Det är föga förvånande, men varför har man kulturskolan som segregationsbrytande åtgärd? Centerpartiet ökar också men drar samtidigt ned på samtidskulturen och kulturarvet för att satsa på studentförbund och idrott.

Herr talman! De här satsningarna kunde man som sagt ha gjort under högkonjunktur och låg inflation. Det är en tanke som jag tycker att även åhörarna på läktaren ska ha med sig.

Sverigedemokraterna har sedan 2022 arbetat outtröttligt med att ge sig på den organiserade brottsligheten, städa upp efter decennier av en ansvarslös integrations- och migrationspolitik, sänka el- och bränslepriser för vanligt folk, bryta bidragsberoende, stoppa en skenande inflation, skapa tillväxt med mera, med mera.

Detta är saker som folk där ute ser och uppskattar, och det är det som är viktigt för mig. Allt detta har vi gjort för att skapa trygghet efter decennier av vanskötsel. Det här har vi påbörjat och lagt grunden för genom ett historiskt högt reformtempo.

Som kulturpolitisk talesperson hade jag självklart önskat att Sverige hade haft bättre förutsättningar att satsa på kulturen. Jag hade velat satsa mer på kultur som skapar värde för vanligt folk varje dag. Jag hade inte velat behöva renovera eftersatta kulturfastigheter, bygga upp beredskap och digitalisering eller rädda kulturminnen från att gå förlorade för evigt. Det hade varit skönt om det hade gjorts löpande hela tiden, men det har man inte gjort. Så är det, och vi sverigedemokrater kommer att fortsätta prioritera på vårt sätt. Det är jag stolt över.

Med detta vill jag yrka bifall till utskottets förslag till beslut.
(Applåder)

I detta anförande instämde Pia Trollehjelm (SD).

Anf. 2 BJÖRN WIECHEL (S) replik:

Herr talman! Tack, Alexander Christiansson, för anförandet!

Om vi ska göra lite finanspolitiska utblickar mellan våra partier och våra val kan man säga att ni visserligen har haft lågkonjunktur men att er politik har fördjupat konjunkturen. Er finanspolitik har lett till att lågkonjunkturen har blivit mycket längre och djupare än vad som hade varit nödvändigt. Er politik har lett till högre arbetslöshet, lägre tillväxt och stora underskott.

Det beror på att ni väljer fel grejer, som att sänka skatten för de rika i stället för att göra det för vanligt folk. I och med det får vi också sämre välfärd. Man har råd med mindre, och det är tråkigt.

Jag har en specifik fråga. I er budget gör ni drakoniska nedskärningar på folkbildningen och studieförbunden, med en tredjedel av anslagen. Lokaler och personal i verksamheten försvinner. Detta drabbar framför allt lands- och glesbygden och deras möjligheter till kulturarrangemang, föreningsliv och eget skapande. I många kommuner är studieförbunden det enda som finns.

Dessutom har vi en replokalsdöd. Man talar om att 20 000 människor kan bli av med sina replokaler på grund av detta.

Det här är inget man är tvungen att göra utan något man väljer att göra: ta bort en tredjedel av infrastrukturen för kultur i Sverige.

När man tar bort så här många replokaler tänker jag på musiklandet Sverige. Vad tänker Alexander Christiansson att det får för konsekvenser för ett musikland som Sverige om 20 000 människor förlorar sina replokaler? Hur tänker du?

Anf. 3 ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD) replik:

Herr talman! Ja, ideologiska skillnader när det kommer till ekonomisk politik har vi. Att investera sig ur en låg tillväxt är ett medel som vi använder och som jag tycker är bra. Det kostar för stunden, men det ger också tillbaka.

När det gäller våra satsningar på folkbildningen vet jag inte för vilken gång i ordningen vi har en debatt i just den frågan. Jag förstår att man vill ta upp den. Vår politik grundar sig i den kritik som har riktats mot studieförbunden, inte minst från Riksrevisionen, kopplat till det fusk och de oegentligheter som funnits där. Man har vidtagit vissa åtgärder mot detta, men vi hade gärna sett en större reform av folkbildningen.

Hur Folkbildningsrådet och studieförbunden i samverkan och studieförbunden själva väljer att prioritera med de resurser de får – de får nämligen fortfarande väldigt mycket pengar – är upp till dem. Det är inget som vi politiker lägger oss i.

Sedan var det synen på vad statlig finansiering har betytt för musikundret. Ja, den har bidragit. Men det är inte så att Sverige är ett fantastiskt musikland enkom på grund av statliga medel. Det finns andra saker som gör att vi är enormt duktiga på musik i det här landet. Det är till och med ett fenomen. Inom musikvärlden säger man: Vad är det i vattnet i Sverige? Hur kommer det sig att ni klarar av att bygga upp en sådan fantastisk industri kring musik?

Det är i alla fall inte Socialdemokraternas förtjänst. På 70-talet skulle Socialdemokraterna utmana den kommersiella kulturen. Man tyckte att Abba bara var glitter och sådant trams. Låt mig säga så här: Abba lyckades trots, inte tack vare, Socialdemokraterna – så var det sagt.

Vi har olika prioriteringar. Jag tycker att det är synd att man väljer att prioritera som man gör inom studieförbunden, men så är det. Vi kommer ändå att fortsätta agera mot organisationer som ägnar sig åt fusk.

Anf. 4 BJÖRN WIECHEL (S) replik:

Herr talman! Jag tackar för svaret. Jag tror att ledamoten blandar ihop Socialdemokraterna med 68-rörelsen. Det är lite olika saker.

Ledamoten säger att man gjort saker för att investera sig ur konjunkturen. Ja, man har skurit ned på bostadsbyggandet när konjunkturen fallit. Man har skurit ned på arbetsmarknadspolitiken när arbetslösheten ökat. Man har styrt konsumtionen mot dem som har mest pengar och lägger dem på banken i stället för mot dem som hade behövt pengarna för att gå till affären och köpa mat. Det påverkar konjunkturen, vilket gör att ni har sämre konjunktur, lägre tillväxt, större underskott och sämre välfärd som resultat – tråkigt!

När det gäller studieförbunden tycker jag ändå att det är en fråga om infrastruktur och närhet. Jag tror att det spelar roll för musiklandet Sverige att man har tillgång till lokaler var man än bor – att det är tillgängligt, att det är nära, att folk kan ha detta i sin vardag.

Angående fusk städade man ju upp detta långt tidigare, för flera år sedan. Neddragningarna nu är inte kopplade till studieförbund som har lämnat. Den förlorade personalen är bara, eller till allra största delen, kopplad till neddragningarna.

Man har hittills tagit bort 15 procent av studieförbundens replokaler men 19 procent av generella lokaler. Då har man alltså prioriterat mindre att ta bort just replokaler och i stället prioriterat bort annat. Vad tycker ledamoten är viktigare att prioritera bort om man inte ska ha replokaler? Detta handlar om föreningslivets arrangemang, pensionärernas verksamheter, teatrar, konserter, författarbesök och arrangemang som ska komma till lokalsamhället. Det är ett kulturarv. Det är en bildningstradition, och det finns folk som bär upp den lokalt.

Vad av det de gör och bär upp är det som ska bort? Om det inte är replokaler, vad är det man ska prioritera bort?

Anf. 5 ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD) replik:

Herr talman! Det blir nästan tre debatter i en. Det blir lite finanspolitisk debatt också, men det är roligt. Ledamoten har ju suttit i finansutskottet i många år, så jag förstår att det drar in på det.

När det gäller 68-rörelsen och Socialdemokraterna hänvisar jag nog till den kulturproposition som ni lade på riksdagens bord 1974. Att Socialdemokraterna haft en tydlig negativitet till kommersiell kultur finns det facit på. Men den diskussionen kan vi ta en annan gång.

Allt detta med elpriserna, bränslepriserna och konjunkturen handlar ju om sådant som gjordes innan vi tog över makten. Det vi har gjort är att se till att få ned priserna för vanligt folk. Som sagt ska vi kanske inte ha en finanspolitisk debatt här, men jag är väldigt stolt över det som Sverigedemokraterna och regeringen har gjort för vanligt folk på landsbygden.

Det togs upp hur studieförbunden ska prioritera. Till skillnad från Björn Wiechel och Socialdemokraterna får jag inte uttala mig om kulturen och säga vad man ska prioritera. Det går liksom ett slags osynlig linje där emellan. I så fall bryter jag mot armlängds avstånd, så det kommer jag inte att göra.

Jag kan dock säga så här: Sveriges Television gjorde en väldigt intressant dokumentär om musikundret där man visade att frikyrkan har spelat en otroligt viktig roll för musiken i Sverige. Jag kommer själv från en musikfamilj och har vuxit upp inom den rörelsen. Du kan gå till nästan vilken professionell musiker som helst i Sverige: Väldigt många av dem har den här bakgrunden, och det tas upp i dokumentären. Det finns alltså många olika delar som har spelat in.

Min ambition är inte att studieförbunden ska lägga ned replokaler. Med hänvisning till det fusk och de oegentligheter som funnits inom studieförbunden kunde man dock se att något behövde göras, och det har vi gjort. Vi kommer också att fortsätta göra det, och jag kommer att stå stolt och rak i ryggen när vi gör det.

(Applåder)

Anf. 6 MATS BERGLUND (MP) replik:

Herr talman! Tack för ditt anförande, Alexander Christiansson! Det gläder mig att höra att oppositionen åtminstone har varit underhållande i kulturdebatten. Det är naturligtvis vårt mål med oppositionsarbetet.

Ett annat mål är att syna de nedskärningar som har skett med Tidöregeringen och den majoritet vi nu har haft i tre år och kommer att ha i ytterligare ett år.

Vi ska också syna era argument i den budget ni nu har lagt fram. När Alexander Christiansson frågar varför vi inte satsade på kulturen när vi hade makten måste jag ändå svara att det är uppenbart att vi gjorde det. Vi kunde naturligtvis ha satsat mer, men om man följer kulturens andel av statens budget över lång tid kan man se tydliga dippar när högersidan regerar och vågtoppar när det är rödgrönt styre i Sverige. Det tycker jag nog alltså att vi har gjort.

Man kan också fråga sig, och det tycker jag är en viktig fråga, vad som hade hänt om inte Miljöpartiets Amanda Lind hade suttit som kulturminister under pandemin. Hade vi sett pandemistöden? Och framför allt: Hade vi sett de kraftiga återstartsstöden? Förmodligen inte. Man kan i efterhand tro att det var givet att detta skulle ske, men det var det naturligtvis inte.

Jag tänkte ställa en fråga om beredskapen. När ni har monterat ned kulturlivet över hela landet på det här sättet blir ju beredskapen också lidande. Dik kom med en rapport som visade att bara 4 procent av dem som jobbar på bibliotek och museer anser att beredskapen på bibliotek och museer runt om i Sverige är tillräcklig. Jag tycker att detta är ett underbetyg till regeringen, speciellt att regeringen inte tycks bry sig om det.

Anf. 7 ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD) replik:

Herr talman! Våra debatter *är* underhållande. Jag hoppas att jag också bidrar till det. Det var inte meningen att vara raljerande. Jag tycker att detta är viktigt.

Kulturen skiljer sig lite från andra debatter i kammaren, i alla fall när det gäller de utskott jag suttit i tidigare. Den väcker mycket känslor, och det är också väldigt bra. Jag tycker att kulturen ska väcka känslor.

Jag gick senast i dag igenom kultursamverkansmodellen, till exempel, och har gjort det även förut inför andra debatter. Under de år som Amanda Lind var kulturminister räknades den inte upp alls. Sedan räknades den upp under pandemin, och jag tycker att Amanda Lind gjorde ett bra jobb då. Det var nödvändigt, och hon gjorde det på ett bra sätt.

Det fanns diskussioner under pandemin som jag störde mig på när det gällde de privata aktörerna, som inte ens identifierades som kulturarbetare. De sågs som tillhörande underhållningsbranschen. Hur den klyftan har kunnat uppstå i Sverige är en annan debatt. Men även där var man till slut på tårna och såg till att åtgärda det.

När det gäller beredskapen har vi suttit här i tre år. Regeringen har tillsammans med oss sverigedemokrater haft makten i tre år. Mats Berglund vet vilka utmaningar Sverige som nation har stått inför. Det har varit otroligt mycket. Innan Ryssland anföll Ukraina var det i princip ingen som pratade om beredskap – i alla fall skedde det väldigt sällan. Sedan var det helt plötsligt inkluderat i allting. Då insåg man: Oj, vad har vi gjort i det här landet? Vad har hänt? Vi har rustat ned försvaret. Vi har gjort om alla våra magasin och bunkrar till cykelgarage och allt möjligt. Och helt plötsligt står vi här i en iskall dusch som får oss att yrvaket vakna upp och inse att – oj! – det hade behövt göras något för länge sedan.

Men att vi inte satsar på beredskap och digitalisering är inte sant.

Anf. 8 MATS BERGLUND (MP) replik:

Herr talman! Jag vill också säga att jag är glad över att vi har en väldigt bra debatt i kulturutskottet. Där är vi överens.

Ni har på er sida vad gäller kultursamverkansmodellen inte bara undvikit att räkna upp utan faktiskt också till och med räknat ned anslagen till den för i år. Jag håller med – jag tycker att det är ett problem att kultursamverkansmodellen har dragits med ett underskott egentligen ända sedan starten och inte fått tillräckligt. Men vi har i alla fall nu mer pengar, nästan 150 miljoner, i vår budget. Den vill vi gärna genomföra.

Vad gäller beredskapen är vi överens över partigränserna om att vi behöver satsa på försvaret och civilförsvaret. I Försvarsberedningen tar man faktiskt också upp vikten både av kulturlivet och av att bevara kulturarvet. Vi känner till från nästan alla krig att kulturarvet blir attackerat. Men också det levande kulturlivet – teatrar, biografer, läsning, böcker, hela kulturlivet

– behöver fungera även under krig och kris. Vi pratar inte bara om krig här, utan det kan vara kriser också.

Civilsamhället behöver fungera. Vi såg till exempel under flyktingkrisen 2015–2016 hur otroligt viktigt civilsamhället var för att få det att fungera.

Det som Dik har pekat på, att det saknas resurser till bevarandet, digitaliseringen och skyddet av kulturarvet, är en sak, men ni verkar också helt ha missat vad Försvarsberedningen har skrivit om vikten av kultur. Vi ser i krigets Ukraina hur viktigt kulturlivet är. Vi måste bygga upp kulturlivet i fredstid för att det ska fungera under krig och kris. Jag tycker att ni helt har missat den delen.

Anf. 9 ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD) replik:

Herr talman! Min retoriska fråga, för jag inser att ledamoten inte kan svara, är: Gjorde Miljöpartiet tillräckligt för beredskapen under sina år, på riktigt, med tanke på att man nu har den här svansföringen och säger att vi inte har satsat på detta? Det är ju en av de delar vi faktiskt har satsat på. Har vi satsat tillräckligt? Det är möjligt att vi inte har gjort det. Då hade vi varit tvungna att prioritera annorlunda. Men vi måste zooma ut lite grann i tavlan och se hela bilden och vad vi gör i nationen Sverige, inte bara på kulturområdet.

Vi lägger om stora delar av fördelningspolitiken för att möta de nya krav som vi står inför som nation, med en enorm integrationsskuld, brottslighet – allt det där. Jag behöver inte återupprepa alltihop. Det är lätt att stå här och säga dessa saker nu, i opposition. Men om man skulle titta sig själv i spegeln blir frågan: Är man nöjd? Tycker ledamoten att man gjorde ett bra jobb i dessa frågor under sina åtta år?

Okej, vi skulle ha behövt lägga mer på kultursamverkansmodellen. Det tror jag att de flesta av oss här inne skulle vilja. När vi sköter våra förhandlingar internt, som man alltid gör i en regering – det här kan Mats Berglund – är det en helhetsbild som politiken måste ta hänsyn till. Som enskilda riksdagsledamöter krigar vi hela tiden för våra värden. Jag tycker att vi har lyckats ganska bra, med de förutsättningarna.

Det som fortfarande återstår är frågan varför man inte lyckades bättre under åtta år med en helt annan förutsättning, rent ekonomiskt. Det tycker jag är en mycket mer relevant diskussion att ha med Miljöpartiet och Socialdemokraterna. Jag riktar mig inte mot kulturskaparna, men med er tar jag gärna den debatten.

(Applåder)

Anf. 10 MATS BERGLUND (MP):

Herr talman! Jag kan väl börja med att bara kort svara på den fråga jag fick: Vad gjorde Miljöpartiet åt krishanteringens förra mandatperioden? Vi hanterade en av de allra största kriser vi har haft i modern svensk historia, skulle jag säga, nämligen pandemin. Som sagt, vad hade hänt om inte Miljöpartiet hade haft kulturministerposten under pandemin? Jag tänker då framför allt på de återstartsstöd som kom, som vi gärna skulle ha velat permanenta.

Herr talman! Kultur, idrott, friluftsliv, fria medier, trossamfund, folkbildning och människors engagemang är byggstenar för det starka, motståndskraftiga, demokratiska samhället. Starka, engagerade individer byg-

ger starka, demokratiska samhällen. De offentliga utgifterna för allt detta är ett mått på de olika partiernas tilltro till människors eget engagemang men också på tilltron till demokratin.

Demokrati – detta snart förlegade ord. I mina egna historiska studier har jag stött på hur begreppet demokrati innan den allmänna och lika rösträtten infördes användes som en nedsättande benämning för en samhällsordning som har tappat kontrollen och den starka ledaren. Och blickar vi ut i världen i dag ser vi att vi är tillbaka på ruta ett. Demokratin är på kraftig och snabb tillbakagång. Bara 29 länder i världen är fortfarande starka demokratier. Det är 12 procent av världens befolkning som lever i en demokrati, enligt V-Dem-institutet vid Göteborgs universitet.

Enligt Reportrar utan gränser är det bara sju länder kvar i världen som har en bra situation för journalister. Sverige är ett av de länderna. Vi ligger fortsatt högt i rankningarna.

Vi kan naturligtvis välja att känna något slags stolthet och nöjdhet. Men den korrekta känslan är oro. Det här är högljudda varningsklockor. Vi ligger högt, men vi tappar både poäng och placeringar i rankningar.

Man får ofta höra att man som Peter i sagan ropar varg när man visar att också den svenska friheten är hotad, utmanad och utmattad. Men vargen stryker omkring, och nej, det hjälper inte att trotsa både EU-kommissionen och vetenskapen och sänka referensvärdet till 170 svenska vargar, som regeringen gör just nu för att på sikt utrota arten helt i de svenska skogarna. Jag återkommer till den diskussionen.

Men hoten mot demokratin, pressfriheten och yttrandefriheten finns också här i Sverige. De kommer från många håll: från antagonistiska stater, från inhemska trollfabriker och från den regeringsbudget som vi diskuterar i dag.

Enligt Diks tidning Magasin K är nästa års kulturbudget den lägsta på över ett kvarts sekel, sett som andel av budgetens storlek. Nedmonteringen av kulturen syns i stängda bibliotek, sämre öppettider för museer, färre egna utställningar och igenbommade musikhus och replokaler över hela landet. Det är framför allt glesbygden och människorna som lever där som drabbas när lokaler och verksamheter stängs och läggs ned.

Det dras även ned på teatrarna. Och svensk film har näst lägst offentligt stöd av alla västeuropeiska länder. Jag undrar: Var är filmpropositionen?

Vi ser det också i ett ständigt misstänkliggörande och ifrågasättande av kulturen, de fria medierna och public service, inte sällan från regeringspartiernas representanter.

Bara 4 procent av Sveriges biblioteks- och museianställda anser att de har tillräckliga resurser för att klara beredskapsuppdraget. Det kan man tycka är en alarmerande siffra. Men Tidöregeringens minister för civilt försvar överprövar kulturen och menar att det är bibliotekarierna som har missuppfattat sin arbetsbeskrivning.

Statsministerns presschef säger i SVT:s *Politikbyrå* att det är hennes ”ansvar att påpeka kvalitetsbrister i medierna”. Det är en lite udda uppfattning i en stat med yttrandefrihet och pressfrihet.

Kulturministern sa på en filmfestival i våras att hon inte anser att det är hennes uppdrag att vara kulturens företrädare i regeringen. Vem ska då företräda kulturen i regeringen och i budgetförhandlingarna med finansministern? I Tidöregeringen saknas uppenbarligen den funktionen. Och vi får den lägsta kulturbudgeten på 26 år. Så här kan vi inte ha det.

Miljöpartiet tänker större om kulturen. I vår budget finns 2,4 miljarder mer till hela utgiftsområdet och 1 ½ miljard mer till kulturen. Kulturen behöver en återstart efter de hårda åren med Tidöregeringen. Hjulen måste börja rulla.

Vi har i vår budget 150 miljoner till kultursamverkansmodellen, för vilken regeringen för första gången sedan modellen sjösattes sänkte anslagen till i år, 2025. Vi har 200 miljoner mer än regeringen till kulturskolorna, 150 miljoner till stärkta bibliotek och 300 miljoner till en filmfond för att genomföra Filmutredningens förslag.

Vi vill se en kulturell allemansrätt för alla barn och ungdomar. Det innebär återinförda obligatoriska estetiska ämnen genom hela skolsystemet. Vi vet att eget skapande är viktigt för den personliga utvecklingen och för prestationen i alla skolämnen. Studier visar att resultat i naturvetenskap och matte gynnas mer av en timmes eget skapande än av en extra timme matte på schemat. I dag krävs också estetiska förmågor i nästan vartenda yrke på arbetsmarknaden.

I vår kulturella allemansrätt ingår också mer sång och musik i förskolan och en kulturgaranti för alla skolelever. Det är en garanti för att återkommande få möta professionell kultur genom hela skolsystemet.

Kulturskolan får ett stärkt statligt stöd. Men vi vill också införa en kulturskolelag för att stärka kommunerna, för att utjämna skillnaderna mellan kommunerna och för att stötta pedagogiken och stärka kulturskolelärarna.

Kulturen måste också ha möjlighet att nå ut till alla. Miljöpartiet vill se ett levande och starkt kulturliv över hela landet. Vi återställer de kraftiga sänkningarna på en halv miljard till studieförbunden och stärker upp folkhögskolorna med ytterligare 100 miljoner.

Vi satsar 150 miljoner utöver regeringens satsning på stärkta och mer tillgängliga folkbibliotek. AI-kommissionen menar att kunskaperna hos befolkningen behöver stärkas om sådant som fake och manipulerade och AI-skapade verk. Vi lyssnar på det och avsätter ytterligare 100 miljoner till biblioteken för det arbetet. Det tror vi är viktigt för till exempel beredskapen.

Vi vet också att det fria kulturlivet är i behov av arrangörer, lokaler och infrastruktur. För att de kulturella ekosystemen ute i landet inte ska kollapsa utan kunna återhämta sig, bli starka och fungerande skjuter vi alltså till nya resurser till den ideellt organiserade kulturen, till arrangörsledet, till lokalhållande organisationer och till konstarna – musik, teater, dans. Vi stärker också ersättningen till konstnärerna. Vi satsar på att varje år räkna upp anslagen, exempelvis till kultursamverkansmodellen.

Jag nämnde vargen. Den är en urgammal symbol för fara och ett väsen som i folktron kom med olycka och död. Men den är också en möjliggörare, en garant för mångfald och artrikedom i våra skogar. Våra stora rovdjur är avgörande för att ekosystemen ska överleva och fungera. Men själv är vargen en hotad art.

I Tidöregeringen lever vargskräcken kvar. Rädslan för de vilda, otämjda, gamla och lite läskiga skogarna är stor i Regeringskansliets korridorer. En hittepåsiffra, en tyvärr mycket låg sådan, har kommit för att begränsa vargstammen till otillräcklighet för överlevnad.

Fjällugglan är numera utdöd, tornugglan likaså. De atrika gamla skogarna ska omvandlas till kalhyggen. Skyddet för stränder och smala vatten-

drag, som är viktiga för fiskar, insekter och små djur och deras fortplantning, har minskat och föreslås tas bort helt.

Samtidigt sker kraftiga neddragningar på naturvård och på skötsel av leder, vindskydd och rastställen. Friluftsanslagställen, som jag pratar om nu, får i Miljöpartiets budget ett tillskott på 100 miljoner utöver regeringens budget för att fler ska kunna ta del av vår natur. Vi satsar naturligtvis på naturen också i andra politikområden.

Herr talman! Något bra ska väl ändå sägas om regeringens budget inom utgiftsområde 17. För att stärka kommunerna i planeringen av arenor och platser för idrott avsätts 250 miljoner. Det finns fortsatt stöd för idrottsföreningarnas arbete i utsatta områden. Och en rejäl slant, men tyvärr helt missriktad, till fritidskortet finns med i regeringens budget.

Satsningar på idrott, rörelse och hälsa är viktiga, och där är och ska det offentliga vara med. Vi i Miljöpartiet stärker upp regeringens budget med ytterligare 50 miljoner för att få fler i områden med lägre socioekonomisk status att idrotta. 30 miljoner går till att stärka parasporten. Det är oerhört viktigt. Inte minst intellektuell funktionsnedsättning behöver stötta. Och 50 miljoner går till att utbilda fler ledare över hela landet.

Miljöpartiet avvisar fritidskortet. Nu när årets ansökningsperiod precis är över ser vi att nyttjandegraden knappt når upp till regeringens katastrofnivå på 25 procent. Kostnaderna för administrationen och för myndigheterna övergår alltså de utbetalade medlen till familjerna. Upplägget är ett administrativt monster för föreningarna. Av den anledningen väljer de allra flesta föreningarna att stå utanför. Fritidskortet är ett haveri.

Vi lägger i stället resurserna där de gör nytta: på kulturskolorna och på idrottens organisationer, och vi lägger 100 miljoner på friluftslivet.

Regeringen gör vissa satsningar på kulturarvet, på digitalisering och på bortförsel av arkivalier och museala föremål. Tyvärr är det otillräckligt. Miljöpartiet skjuter till extra. Vi avsätter också ytterligare medel till den kyrkoantikvariska verksamheten för att hjälpa våra församlingar att restaurera och bevara våra kyrkor och samlingar över hela landet.

Herr talman! På grund av budgetreglerna kan jag inte yrka bifall till Miljöpartiets budgetförslag. I stället står jag bakom det särskilda yttrande som ligger med i betänkandet. Om jag hade haft möjlighet att yrka bifall till vårt förslag hade jag yrkat på att höja statens budget för utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid med drygt 2,4 miljarder. Det är differensen mellan regeringens och Miljöpartiets budgetförslag. Det är differensen mellan misstro och en tro på ett starkt demokratiskt samhälle som byggs underifrån, genom människornas engagemang.

(Applåder)

Anf. 11 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M):

Herr talman! Det är trevligt att se så många på läktaren. Det ska bli kul att få prata om kulturpolitik.

Sverige är en kulturnation. I vissa avseenden är vi till och med bäst i världen på kultur. Vår förmåga att skapa, förnya och inspirera har format oss och även vår identitet och ekonomi – från Strindberg till Max Martin, från Nobelpriset i litteratur till datorspel som Minecraft och streamingtjänster som Spotify. Det finns många exempel.

Från och med i år finns de verk och händelser som har påverkat vår identitet som folk lite extra samlade av oss i en kulturkanon. Den här kulturkanonen fungerar som en kompass för att man ska kunna orientera sig i det svenska kulturarvet och förstå hur vi har formats som folk och som nation. Vår kulturminister Parisa Liljestrand är oerhört aktiv i att besöka sådant som finns med i kulturkanonen. Som göteborgare besöker jag förstås SKF, som är vår stolthet och som finns med i kulturkanonen. Att vi har gemensamma berättelser och kulturella referenspunkter gör att vi har lättare att förstå varandra, oavsett var vi kommer ifrån.

För att ytterligare belysa hur viktig kulturen är har vi också Folkets kanon, med över 10 000 verk, händelser och företeelser som har varit viktiga under lång tid och har att göra med vårt ursprung eller som är aktuella just nu. Detta är viktigt för sammanhang och inkludering.

Jag ser fram emot att kulturkanonen ska synas i många olika verksamheter. Vi hoppas att alla här tar sig tillfälle att besöka det som finns med i kulturkanonen, för det är viktigt. Det ingår i bildningen. Det är fråga om gemenskap och inkludering.

Herr talman! Det räcker inte att värna och bevara kulturen. Vi måste också ge den förutsättningar att växa, utvecklas och stå stark även när politiska vindar skiftar. Jag hoppas förstås att de inte kommer att skifta än på länge utan att vi fortsätter med de vindar som blåser nu.

Det krävs att vi har en bra finansiering av kultursektorn. Den måste finansieras på olika sätt, inte bara genom offentligt stöd utan också genom privat engagemang och företagande. Det är också så att människor själva väljer att investera i kultur. Var tredje krona i kulturen kommer från hushållen. Därför är det också viktigt att vi som regering sänker skatten för alla. Många säger att vi sänker skatten för rika, men vi gör det för alla. Vi har nu det lägsta skattetrycket sedan 1975.

Att bredda kultursektorns finansiering är en av Moderaternas viktigaste prioriteringar. Vi kan säga att det blir ett paradigmskifte. Kulturen kan finansieras med olika medel. Vi kan underlätta sponsring, och vi kan öka avdragsrätten för privat finansiering av kultur.

Vi kan se på ett exempel: Kungliga Operan. Det talades precis om att taket nästan ramlar ned, och det krävs 3 miljarder till en statlig satsning för att restaurera Operan. Näringslivet skjuter till 300 miljoner kronor. Det gör att vi kan få en andra scen, med kultur för barn och unga. För oss är det väldigt viktigt med kultur för barn och unga. Vi vill se mer av det här samarbetet inom kulturen. Det stärker kulturens frihet och oberoende och gör att vi kan få mer kultur och fler olika kulturuttryck.

Vi behöver också sätta ljuset på att kulturen är en stor del av näringslivet. Det är faktiskt så att ett av tio svenska företag återfinns i kulturella och kreativa branscher. De omsätter 650 miljarder kronor och sysselsätter 250 000 personer. Sverige är ett av de tre länder som exporterar mer musik än de importerar. Var fjärde människa på jorden har spelat ett svenskt data-spel. Det är otroligt! Vi är oerhört framgångsrika, men ibland tänker vi inte på hur duktiga vi är. Jag tycker att det här är siffror vi ska vara stolta över.

Det är tydligt att kulturen är en viktig basnäring för Sverige. Regeringens strategi för de kreativa branscherna ända fram till 2030 ger en tydlig signal om att vi tar kultursektorn på allvar. Kulturen ska egentligen finnas med oss överallt. Vi vill främja innovation och underlätta för företagen att verka internationellt. Vi måste också skydda immateriella tillgångar och

se till att svensk kultur får den plattform som den förtjänar på världssce-
nen.

Det är också viktigt att vi gör stora satsningar på kultur och läsning i skolan. Litteraturen är oerhört viktig. Sedan 2024 finns det kraftigt ökade medel för att köpa in litteratur till förskolor och skolor. Regeringen har tillsammans med Statens kulturråd och Skolverket tagit fram läslistor, som säkert många har tagit del av, som stöd för pedagoger runt om i landet. Vi gör också stora insatser för att de verk som finns på läslistorna ska finnas tillgängliga på skolorna. Vi satsar mycket pengar på att få mer litteratur till skolorna.

Regeringen gör en stor kraftsamling för läsande. Vi stärker bemannade skolbibliotek med 460 miljoner kronor. Vi ska ha mer berättelser som väcker läslust och fantasi. Vi måste helt enkelt se till att man läser mer. Vi måste till exempel ge lärare utbildning i evidensbaserade metoder för hur man lär ut läsning med avkodningsmetoden, så att varje barn kan knäcka läskoden. Om man inte har en stabil läsförmåga kan man inte dra nytta av kulturen över huvud taget. Man riskerar att aldrig nå sin fulla potential.

Herr talman! För barn med svenska som andraspråk spelar läsundervisningen en dubbel roll: för det första förstås för språkutvecklingen, för det andra som en nyckel till skolframgång och till att komma in i samhället och få integration. Läsningen är otroligt viktig och är det som vi satsar på mest. För dem med svenska som andraspråk gäller det genom hela grundskolan. Från dag ett är det viktigt att man lär sig att läsa.

Kulturen och språket hör ihop. Det ena klarar sig inte utan det andra. Därför satsar vi nu i socioekonomiskt svaga områden genom att ge Berättarministeriet 30 miljoner kronor per år. Vi fortsätter också att satsa på Skapande skola, som i dag når 70 procent av alla elever. Detta vill Socialdemokraterna och Miljöpartiet ta bort – av lite oklara anledningar, tycker jag. Vi tycker att Skapande skola ska nå ännu fler. Det är inte bara för våra barns skull, utan det är också så att väldigt många arbetar inom denna sektor. Skapande skola ger jobb över hela landet och ska också finnas över hela landet.

Det är Moderaternas mening att kulturskapare ska ha rätt förutsättningar för att kunna leva på sitt skapande. Scenkonstellationerna och centrumbildningarna fördelar årligen över 100 miljoner kronor för att stödja frilansande konstnärer, förmedla uppdrag och stimulera konstnärlig utveckling.

Herr talman! Det har nu talats ganska mycket om beredskap. Det är någonting som kanske inte har varit så framträdande tidigare i kulturdebatten. Men med anledning av kriget i Ukraina pratar man väldigt mycket om kulturarv som förstörs. Vi måste skydda och bevara vårt kulturarv. Det har talats om att vi tidigare inte var så noga med vårt civila försvar, men nu har vi en minister för civilt försvar. Vi är noga med att kulturarvet är viktigt. Vi måste hela tiden ha en beredskap för vårt samhälle, en beredskap för att behålla demokratin och en beredskap för vår kultur.

Regeringens kulturpolitik bygger på fyra fundament: barn, bildning, beredskap och breddad finansiering. Barn som möter kultur tidigt utvecklar också sina talanger på många andra områden. Bildning är en allemansrätt där läsning och tillgång till litteratur står i centrum. Gemensamma kulturella referensramar skapar förståelse mellan människor. Beredskapen är, som jag nämnde tidigare, en del av den kollektiva motståndskraften för att behålla vår demokrati. Breddad finansiering har jag också talat om.

Kulturen ska inte vara ensidigt beroende av offentliga medel. Vi måste se till att kulturen kan bevara sin frihet från den politiska styrningen. Vi vill alltså ha fler sätt att finansiera vår kultur.

Sverige är en världsledande kulturnation, men vi kan inte ta det för givet. Kultur kräver frihet, resurser och engagemang. Genom att låta kulturen stå på flera ben, genom att satsa på barn och läsning, genom att se de kulturella och kreativa branscherna som den basnäring de faktiskt är och genom att värna om de gemensamma referenspunkter som vår kulturkanon erbjuder skapar vi inte bara ett rikare kulturliv utan också ett starkare, friare och mer livskraftigt Sverige. Jag yrkar bifall till utskottets förslag. (Applåder)

Anf. 12 MATS BERGLUND (MP) replik:

Herr talman! Jag tackar för anförandet, Marie-Louise Hänel Sandström. Du tog upp barn, bildning, beredskap och breddad finansiering, och där huggar jag.

När det gäller barn nöjer ni er med Skapande skola, som efter 15 år, eller vad det nu är, bara når 50 procent av barnen. Med er satsning ska man nå 70 procent, vilket jag tvivlar lite på. Det får utvärderas. Vi vill för vår del nå alla genom vår kulturgaranti i skolorna.

Bildning har vi diskuterat ganska mycket. Jag vill bara nämna er exempelvis nedmontering av folkbildningen.

Sedan har vi beredskap, som vi diskuterade tidigare. Ministern för civilt försvar skrev ett Facebookinlägg där han helt avfärdade den enligt mig ganska alarmerande rapport som fackförbundet Dik kommit med och som visar att satsningarna inte når ut tillräckligt långt. Visst behöver man fortsätta att bygga upp detta under lång tid, men man bör i alla fall ta rapporten på större allvar än vad Carl-Oskar Bohlin gjorde.

Vad gäller breddad finansiering tillsatte ni en utredning sent i mandatperioden. Den kommer att bli färdig i maj. Sedan ska den remissbehandlas. Man kan undra om det hinner komma en proposition om kompletterande finansiering.

Jag har varit ordförande för kulturutskottet i lite drygt ett och ett halvt år nu, och det har kommit *en* proposition under den tiden – den om public service. Jag tycker inte att det händer särskilt mycket. Kommer det till exempel någon filmproposition? Sverige ligger långt efter andra västeuropeiska länder. Ni drog ned stöden till produktionsincitament trots att de redan var för låga. Vi behöver 300 miljoner kronor till en filmfond. Vi har de pengarna i vår budget, men det har inte ni. Kommer det en sådan proposition med pengar?

Anf. 13 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M) replik:

Herr talman! Tack så mycket, Mats Berglund, för frågorna!

En del har vi redan diskuterat innan ganska mycket. Vi närmar oss 70 procent för Skapande skola. Vi vill utveckla det ännu mer. Vi ser inte riktigt varför man ska ändra på något som vi tycker fungerar och i stället satsa på en helt ny form som behöver utvecklas. Detta är något som vi tycker fungerar, och vi vill satsa vidare på det.

Prot. 2025/26:43
2 december

*Kultur, medier,
trossamfund och fritid*

När det gäller studieförbund, folkhögskola och folkbildning är det jätteviktiga områden. Vi satsar sammanlagt 4 miljarder, så det är stora och viktiga områden. Samtidigt säger vi att om man inte har läsningen hjälper det inte om man går en jättefin utbildning eller en vidareutbildning inom folkbildning.

Därför satsar vi just nu mycket på barn och unga. Det är läsningen som är det högst prioriterade. Det är en stor oro att se att talen för läsningen sjunker, och just nu börjar de sjunka för unga tjejer. Det är en viktig fråga som vi behöver jobba med tillsammans i utbildningsutskottet och kulturutskottet.

Det är en sådan primär fråga att man inte kan lämna den någonstans. Vi gör en stor satsning på barn och unga, precis som jag sa: en B-satsning, på bokstaven B. Vi prioriterar det och tycker att det är viktigt.

När det gäller propositionerna får ledamoten Mats Berglund vänta och se. Men det är klart att vi vill få fram våra propositioner. Det är jätteviktiga utredningar vi har gjort. Även om inte Mats Berglund har sett resultatet än jobbar vi för fullt. Det rör sig otroligt mycket under ytan.

Det kommer att komma många olika propositioner. Men jag kan inte exakt svara Mats Berglund när de kommer, men de kommer självklart att komma. Vi satsar förstås på detta.

Anf. 14 MATS BERGLUND (MP) replik:

Herr talman! Tack, Marie-Louise Hänel Sandström, för det svaret!

Vi hoppas att det kommer en proposition. Utredningen var bra, och den fick bra remissvar. Vi kan vara överens om att det blir en bra proposition också för svensk film.

Det är lite synd att kulturministern inte är här i dag heller. Kulturministern har inte varit med på en enda debatt med kulturutskottet under mandatperioden. Det är lite tråkigt.

Jag hade gärna sett att kulturministern hade varit med i vår förra debatt om public service. Där var jag tvungen att ställa frågor till den moderata ledamoten som jag kanske borde ha ställt till kulturministern. Jag ställer dem nu igen.

Det handlade då om public service. Akut för den debatten var det som hände med marknätet. Man lämnar public service-bolagen med en stor kostnad. Räkningarna börjar komma nu direkt efter årsskiftet, och de har fortfarande inte fått besked.

Pengar finns på public service-kontot, men kan man använda dem? Public service-bolagen väntar fortfarande på det beskedet. Det svar jag fick då av den moderata ledamoten i debatten var att vi skulle vänta på Distributionsutredningens delbetänkande. Det kommer om två veckor, den 15 december.

Min fråga blir: Är det då vi kommer att få svar? Är det så som jag blev lovad – eller i varje fall tolkade in i debatten som vi hade då – att vi får svar och public service-bolagen får svar på om de kan betala sina räkningar för marknätet? Kommer det att dröja, eller kommer det inget svar alls?

Jag tror att public service-bolagen och vi andra är ganska nyfikna. Vi väntar på svar.

Anf. 15 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M) replik:

Herr talman! Tack så mycket, Mats Berglund, för ytterligare frågor!

Public service är givetvis en otroligt viktig fråga. Det har varit många frågor om marknätet, hur det ska fungera med tillstånd och så vidare. Man höjer nivån för public service med 3 procent. Under det första året är det 10 miljarder extra som kommer att satsas just för att undvika de bekymmer som det kan bli initialt. Det är inte någon fråga vi lämnar därhän, absolut inte. Vi tycker att det är jätte viktigt.

Jag kan inte exakt svara på när tydliga besked kommer och när utredningen kommer. Inom två veckor har vi säkert också det svaret. Men det görs en stor satsning på public service. Vi vet att det är jätte viktigt. Vi gör högre satsningar än vad andra partier gör i sina budgetar. Det har tidigare varit ett mål på 2 procent, och nu är det 3 procent i stället. Det är en viktig fråga, och vi satsar vidare där.

Anf. 16 BJÖRN WIECHEL (S):

Herr talman! Socialdemokraternas kulturpolitik bygger på tre saker: att stärka Sverige genom

- att kulturen skapar sammanhållning
- att kulturen är en del av vår välfärd
- att kulturen tar Sverige framåt.

För det första skapar kulturpolitiken sammanhållning genom att vi värnar vårt svenska språk och dess ställning. Det är för att vi ska förstå varandra och för att alla ska kunna delta i samhället. Det gör vi genom böcker och tidningar, liksom en svensk filmproduktion, och inte minst med ett starkt public service i hela landet och en fri och oberoende journalistik i allmänhetens tjänst, där vi kan samlas och spegla varandra.

Sammanhållningen kommer också av vår kultur att gemensamt ta ansvar för landet. Det handlar om ett aktivt civilsamhälle, levande folkrörelser och en stark svensk modell. Det är människor som fritt engagerar sig tillsammans, i sitt lokalsamhälle, utifrån sina intressen och behov. Det är ett ansvar underifrån, där man hanterar vardagen, deltar i samhällsdebatten, driver frågor och bidrar till Sverige. Det är en kultur vi ska vara stolta över.

Likaså ökar vår sammanhållning genom idrotten, denna breda, folkliga rörelse där inte minst barn och ungdomar får gemenskap, fostran och hälsa. Där lär man sig att ta ansvar för laget och för klubben och att komma i tid till träningen en regnig torsdag. Ihop med kamraterna får man möta barn och ungdomar från andra ställen, kanske med skilda bakgrunder, men på lika och rättvisa villkor. Där kan alla, ledare och föräldrar, göra insatser. Kulturen bidrar till sammanhållning.

För det andra är kulturen en del av välfärden. Den är inget extra, inget garnityr, utan en materiell grund i vardagen och samhällsbygget. Därför ska det vara enkelt att ta del av den och prova på. Det gäller särskilt för barn inom idrotten och kulturskolan.

Det ska också finnas ett tillgängligt kulturarv – musik, teater, museum och bibliotek – för att man ska kunna få veta var man kommer ifrån, lära känna sitt sammanhang och förstå sin samtid.

Likaså behövs levande lokalsamhällen. Det gäller att det finns replokaler, fotbollsplaner och möteslokaler för folk där vi kan ha bra liv. Kulturen är en del av välfärden.

För det tredje menar vi socialdemokrater att kulturen tar Sverige framåt, med människor som tänker nytt och utmanar, fritt, med armlängds avstånd från politiken. Det sker genom en kritisk debatt, med en mångfald av röster, där frågor stöts och blöts och där vi kan väga argument och hantera konflikter.

Det ger också innovationskraft och föder nya idéer, nya produkter, nya tjänster och nya näringar. Ta bara gejmingen som exempel. Kulturen för Sverige framåt.

Herr talman! Det här är svenskt. Det är vårt språk, vår kultur och vårt sätt att leva. Kulturpolitiken bidrar till trygghet, tillit och tillväxt.

Herr talman! Den här mandatperioden har Sverige lidit under en kostnadskris. Vi socialdemokrater riktar kritik mot att regeringen och Sverigedemokraterna dessutom har förvärrat läget och prioriterat skattesänkningar för dem med de högsta inkomsterna i stället för satsningar på vanligt folk.

Det har även gått ut över kulturen. Föräldrar har gjorts fattiga och tvingats välja bort idrotts- och kulturaktiviteter för barn. Lokala museer, scener och arrangemang har fått dra ned på sin verksamhet.

Vi kan konstatera att skattesänkningarna för de rikaste, som regeringen valt i stället för att satsa på kulturen, på sin höjd har gynnat Östermalms Saluhall. Men de har inneburit en ekonomisk försämring för Sverige i stort, och särskilt för vanligt folk runt om i övriga landet.

Och inte blir det bättre av att regeringen samtidigt har valt bort att satsa på kommuner och regioner och tvingat dem till ett läge där de får välja mellan att prioritera bort kulturen eller att skjuta till själva.

Det är viktigt att se hur kulturen i landet kämpar. Det handlar om elever som vill anordna en konsert med någon populär artist, en fotbollsklubb som vill anordna en cup eller ett bokkafé som vill ordna ett författarbesök. De får det svårare på grund av regeringen. Det drar isär landet, ökar avståndet mellan människor och är ett hinder för gemenskap och tillit i Sverige.

Herr talman! Vi är mycket kritiska till SD-regeringens stora nedskärning av svenskarnas public service. Det här är en viktig svensk institution. Att regeringen inleder en nedmontering skadar vår sammanhållning.

Likaledes är vi oerhört kritiska till hur regeringen skadar svenskarnas välfärd när de kapar en tredjedel av stödet till studieförbunden, denna essentiella infrastruktur för civilsamhälle och kulturliv i hela landet. De hjälper våra pensionärer med deras aktiviteter. De ger stöd åt funktionshindersrörelsen när det gäller att driva sina frågor. Det är där folk kan ta skoterkort eller jägarexamen. Det är där det organiseras ideell läxläsning för barn efter skolan.

I mindre kommuner kan studieförbunden vara räddningen för kulturskolan genom samarbete om lokaler, personal och utrustning. Det kan också handla om arrangemang för att nå ut med vårt kulturarv.

På lands- och glesbygd är studieförbunden ofta den enda kulturverksamhet som invånarna har – ihop med folkbiblioteken. Men i Åsele har över hälften av kulturarrangemangen tvingats skäras bort. I fyra av tio kommuner har lokalerna helt eller delvis stängt – hittills. I musiklandet

Sverige sker nu en replokalsdöd. 20 000 personer kan förlora sin verksamhet.

SD-regeringens politik här uppvisar en elitism, en respektlöshet mot svensk kulturhistoria och en okunskap om Sveriges bildningstradition och om vanligt folks villkor. Det här drabbar människors välfärd.

Herr talman! För att slå vakt om det fria och bejaka innovationskraften i kulturen måste vi respektera civilsamhällets oberoende roll, inte hota med indragna stöd när man säger vad man tycker. Vi måste ta på allvar de rapporter som kommer från museerna kring att de självcensurerar. Därtill måste vi måna om att journalistiken inte utsätts för politiska påtryckningar och blir räddhågsen. Vi ska främja en kultur som för Sverige framåt.

Herr talman! Med en socialdemokratisk politik hade Sverige haft en starkare ekonomi. Vi hade haft bättre tillväxt och mer pengar till välfärden. Vanligt folk hade haft mer pengar i plånboken. I år skulle nio av tio ha fått mer i plånboken med vår politik. Även Kultursverige hade mått bättre med Socialdemokraterna. Under hela mandatperioden har vi varje år satsat mer – totalt 3,5 miljarder mer.

I år föreslår vi en kulturbudget som skulle skapa bättre förutsättningar för barn och unga att ta del av och utöva kultur. Den skulle stärka idrotten och vårda en kultur i hela landet – för sammanhållning, välfärd och nyskapande.

Vi vill att alla barn ska uppleva kultur, oavsett storlek på föräldrarnas plånbok. Därför satsar vi 300 miljoner kronor för att påbörja införandet av en kulturgaranti i skolan. Den skulle garantera att alla elever varje termin få gå på teater, besöka ett museum, se en film eller gå på en konsert. Det är en viktig ny politisk satsning där vi riktar oss till eleven, för kulturen ska vara till för varje unge.

Vi föreslår också en satsning på 100 miljoner kronor för att utveckla kulturskolan, så att fler barn kan gå i den.

I vår budget uppvärderar vi även landets levande regionala kulturverksamheter, så som vi har gjort tidigare år. Lokala museer, teatrar, folkhögskolor, musikscener och samlingslokaler är centrala i vårt svenska kulturliv. Vi vänder oss emot ett snävt storstadsperspektiv som åsidosätter detta. Vi skjuter därför till 100 miljoner kronor i breda anslag till regional kulturverksamhet. Kulturen finns faktiskt – och ska finnas – i hela vårt land.

Vi föreslår också 20 miljoner kronor i satsningar på allmänna samlingslokaler runt om i Sverige.

När det kommer till folkbildningen, till studieförbunden, vill vi något annat än regeringen. Vi värnar det lokala engagemanget, ett rikt föreningsliv och att kultur finns nära för alla. Därför förstärker vi anslaget till studieförbunden med 350 miljoner för nästa år.

Vi har också högre anslag till idrotten, även i år. Vi vet att det kan vara dyrt att göra en idrottssatsning, särskilt om man elitsatsar eller om man är aktiv inom parasporten. Vi socialdemokrater ogillar när föräldrarnas ekonomi avgör om man har råd. Därför föreslår vi en satsning på elitidrott och parasport med 100 miljoner kronor. Det stagar upp idrotten i Sverige, och det skänker möjlighet åt fler.

För att bidra till en större mångfald av medier föreslår vi att ytterligare 50 miljoner kronor läggs på mediestöd. En bred och livskraftig mediesektor i hela landet gör att fler får höras. Det gör oss klokare, och det för oss framåt som land.

Prot. 2025/26:43
2 december

*Kultur, medier,
trossamfund och fritid*

Avslutningsvis, herr talman! Kulturen och idrotten får oss att mötas. Dessutom har kulturen förmåga att beskriva tillvaron och samhället med nya uttryck och vinklar som får oss att känna, tänka och förstå nytt. Därför är det angeläget att fler får ta del av och utöva kultur, och då måste det vara enkelt.

Socialdemokraternas kulturpolitik handlar om att stärka Sverige. Kulturen skapar ju sammanhållning, är en del av välfärden och tar Sverige framåt.

Med det vill jag hänvisa till vårt särskilda yttrande.
(Applåder)

Anf. 17 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M) replik:
Herr talman! Tack så mycket, Björn Wiechel, för anförandet!

Det är anmärkningsvärt att höra ledamoten säga att regeringen och Tidöpartierna inte satsar på kultur. Vi satsar oerhört mycket på kultur. Sedan kan man satsa på olika saker.

Ledamoten säger att studieförbunden fått minskade anslag. Då kan man säga att det fortfarande är 1,5 miljarder på studieförbund och 2,6 på folkhögskolor. Men det är också så att studieförbunden själva bestämmer över sina program. De har tyvärr tappat nästan 50 procent av deltagarna sedan pandemin. Vi har anpassat deras budget efter detta. Sedan har det tyvärr varit mycket omfattande fusk, som man har fått styra upp. Detta har gjort att vi har varit lite försiktiga med finansieringen. Det är oerhört viktigt att det fungerar. Ska vi satsa mycket pengar måste vi veta att det går till på rätt sätt.

Studieförbunden når framför allt vuxna, vilket är jättebra. Men vi har valt att satsa mer på barn och unga i vår budget. Vi tycker att det är en prioriterad målgrupp. Därför satsar vi mer där.

Jag undrar egentligen varifrån ledamoten har fått sina uppgifter.

Ledamoten säger att vi sänker skatten för de rika, vilket är helt fel. Vi har gjort så mycket skattesänkningar. Som jag tidigare sa har vi det lägsta skattetrycket sedan 1975. Nu sänker vi skatt på arbete och på pension och elskatt. Vi sänker avgifter för förskola, fritidshem och så vidare. Vi sänker inte alls skatten bara för de rika. Vi sänker skatten för alla, vilket jag tycker är väldigt viktigt.

Jag vill också höra varför ledamoten vill ta bort det här med Skapande skola, till exempel. Det är någonting som vi ser som väldigt välfungerande. Jag undrar då varför Socialdemokraterna inte vill ha detta.

Anf. 18 BJÖRN WIECHEL (S) replik:

Herr talman! Jag tackar för intressanta diskussionsfrågor.

Ni har sänkt skatten mest för de rika. Det är en dålig konjunkturpolitik, och det är en orättvis ekonomisk politik. Vi ser resultatet av detta. Det blir mindre konsumtion. Man hade kunnat lägga pengarna på dem som faktiskt använder dem. Då hade vi fått mycket bättre tillväxt i Sverige. Då hade vi haft mer att lägga på exempelvis kulturen. Vi hade haft mer reformutrymme.

Man tog bort bostadsstödet när bostadsbyggandet föll. Man skar i arbetsmarknadspolitikerna när arbetslösheten steg. Som enda land i Norden har man inte höjt barnbidraget. Man har skurit ned folks bostadsbidrag. Man har gjort det dyrare med mediciner. Det här är ganska precisions-

artade grejer som inte riktigt gynnar grupper som hade behövt pengarna, om man säger så. Det är en dålig konjunkturpolitik, förutom att den är orättvis.

Sedan gäller det folkbildningen. Fusket är dåligt; det ska vi inte ha. Därför har man förstås försökt hantera det. Man har rigorösa kontrollsystem, och man har väldigt mycket gjort upp med det där. Det är efter att man har gjort upp med det som era förslag på nedskärningar kommer. De kommer efter att man har städat. Därför tycker jag att det argumentet liksom faller.

Om ledamoten vill engagera sig i konsekvenserna för folkbildningen kan jag säga att det finns rapporter som visar dem väldigt tydligt. Med en karta på Sverige visas det vad effekterna är för de olika verksamheterna och för de olika kommunerna och vilka grupper man träffar. Det finns svart på vitt. Det finns väldigt tydlig statistik.

Det är landsbygden som drabbas värst. Det är där kulturen inte når ut. Det är en bred kulturverksamhet med föreningsliv, kulturarrangemang, konserter och allt möjligt som studieförbunden arrangerar för att vi ska få ta del av vårt kulturarv som försvinner.

Jag undrar vad man ser framför sig när man tar bort en tredjedel. Vad är det som inte längre ska göras? Vad är det ni inte vill ha av folkbildning i Sverige?

Anf. 19 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M) replik:

Herr talman! Tack, Björn Wiechel, för diskussionen!

Om man tittar på budgeten överlag kan man se att det inte är så stor skillnad mellan vad regeringen och Tidöpartierna satsar och vad Socialdemokraterna satsar. Skillnaden är inte särskilt stor, och därför förstår jag inte riktigt den frågan.

När det gäller fusket är det självklart väldigt dåligt, och även om man har städat finns det fortfarande lite kvar att göra. Därför är vi fortfarande försiktiga. Men självklart ska inte de straffas som inte har fuskat.

Jag är också lite bekymrad över att Socialdemokraterna vill ta bort fritidskortet, även om man väl ändrar i budgeten nu. Vad har man haft emot fritidskortet? Min kollega Emma Ahlström Köster kommer att prata mycket mer om hur bra fritidskortet är. Vi hör dock från oppositionspartierna att man är tveksam till fritidskortet, men det handlar ju om precis det som ledamoten sa: att få en ekonomisk chans att komma ut och möta idrotten. Därför är det oerhört viktigt att det är kvar. Det har ju funnits ganska mycket funderingar kring det från oppositionens sida, vilket jag givetvis tycker är anmärkningsvärt.

Jag vill inte ha för mycket skattediskussioner här när vi ska prata om kultur, men jag kan i alla fall säga att eftersom vi har sänkt skatten så mycket, vilket jag har sagt ett par gånger nu, ger det också möjlighet för fler att ha råd att ta del av kultur, vilket jag tycker är jätteviktigt. Vi kommer att fortsätta sänka skatterna, för vi vill att folk själva ska kunna välja vad de vill använda sina pengar till.

Anf. 20 BJÖRN WIECHEL (S) replik:

Herr talman! Fler har råd med mer kultur – säg det till dem som går ut i arbetslöshet! Säg det till de mödrar som inte kan ge mat till sina ungar! Säg det till dem som inte har råd att betala hyran och får sitt bostadsbidrag

bortplockat! Säg det till dem som fått dyra mediciner! Säg det till dem som hade behövt högre barnbidrag!

Deras priolista är ganska tydlig, och det är därför barnen har försvunnit från de här sammanhangen. Föräldrarna har nämligen inte råd att ha sina barn i kultur-, fritids- och idrottsaktiviteter. Det är en tydlig klasspolitik vi ser. Vilka har man hjälpt? Vilka är det som har fått mest pengar?

Jag ska svara på ledamotens frågor. När det gäller Skapande skola lägger vi fram en kulturgaranti för att vi vill nå alla barn. Skapande skola når inte alla barn, och därför riktar vi oss till eleven snarare än till skolan.

Vad gäller fritidskortet är vår grundkritik följande: Er ekonomiska politik har gjort Sverige fattigt. Svenskarna har blivit fattigare med mindre i plånboken. Man behöver stöd. Ni har inte höjt barnbidraget, ni har tagit bort bostadsbidraget, ni har gjort medicinerna dyrare och vi har tappat tio års reallöneökningar.

Här kommer ni då med ett fritidskort som kanske underlättar. Då säger vi att det ska vi inte rycka bort. Vi plockar inte bort pengar från folk, för de behöver dem. Så ser det ut i vardagen.

Däremot finns det en bred kritik mot fritidskortet. Kollegan Mats Berglund drog den i talarstolen. Det finns jättemycket problem med införandet. Det är administrativa och byråkratiska pålagor, och det når inte alla klubbar. Det är väldigt problematiskt, så vi måste vi absolut utvärdera det.

Det finns skillnader mellan vår och er kulturpolitik utöver att vi faktiskt ger mer och har gjort det varje år. Vi värnar folkbildningen och kulturen i hela landet. Framför allt värnar vi public service. Vi tycker att public service är jätteviktigt för Sverige. Det är en väldigt stor skillnad.

(Applåder)

Anf. 21 ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD) replik:

Herr talman! Stefan Löfven sa: Vi ska ha Europas lägsta arbetslöshet. Det gick så där. Då började man prata om sysselsättning i stället, för det var lite mer diffust och svårdefinierat. Jag hade en hel del debatter med dåvarande arbetsmarknadsministern om det när jag satt i arbetsmarknadsutskottet.

Sverige har blivit fattigare, säger ledamoten. Som fyra barns far minns jag hur det var att leva under sossarnas enorma el- och bränslepriser och höga inflation. Till detta innehöll Socialdemokraternas budget en lägre andel till kulturen än vad vi har.

På det byggde man upp en beredskapsskuld. Vi har en opera som man vägrade att ta i med tång, för det var jobbigt. Vi har kulturfastigheter som man vägrade att hantera tills taket rasade in. Kulturminister Parisa Liljestrand och Kulturdepartementet har fått jobba i tre år med att släcka bränder efter Socialdemokraternas totala haveri.

Därför blir det så provocerande med den höga svansföringen från Björn Wiechel. Min fråga är: Är Björn Wiechel nöjd med de åtta år som ni hade makten över kulturpolitiken?

Anf. 22 BJÖRN WIECHEL (S) replik:

Herr talman! Tack, Alexander Christiansson, för frågan och för en viktig diskussion!

Min första period i kulturutskottet var från 2014, när jag kom in i riksdagen, och en av de första grejerna vi gjorde var att satsa på ett massivt kunskapslyft. Det gjorde vi en gång på 90-talet för att människor skulle komma in i samhället, integreras och komma i arbete. Folkbildningen var en jätteviktig del av det.

Kunskapslyftet var en kulturpolitik, en utbildningspolitik och även en arbetsmarknadspolitik som vi egentligen skulle ha behövt i dag för att vända de här grejerna. Jag är väldigt stolt över det.

När vi lämnade över makten till Tidöregeringen hade vi en sjunkande arbetslöshet. Vi hade fått en inflation på grund av Rysslands invasion av Ukraina, som slog på många priser. Men arbetslösheten var sjunkande.

Resultatet av er politik är att inflationstrycket visserligen har gått ned, men er finanspolitiska inriktning har fördjupat lågkonjunkturen. Hade ni bara följt den kurva som man hade förväntat sig hade vi haft ett mycket bättre läge i dag med färre arbetslösa, högre tillväxt och mindre underskott. Ni förvärrade konjunkturen. Det får ni stå för.

Det handlar också om vilka insatser man har gjort. Det handlar om arbetsmarknadspolitiken, investeringspolitiken och inte minst fördelningspolitiken, alltså vilka som får pengarna. Det handlar om att till exempel försöka få folk i utbildning som gör att de kan få ett jobb. I stället skär man ned och ser arbetslösheten öka. Vad gör det med våra statsfinanser? Vad gör det med vår sammanhållning? Vad ger det för möjlighet till reformutrymme för att satsa på kulturen?

Det är en väldigt stor skillnad på politiken, och jag menar att med oss hade det varit ett annat läge. Men vi har också mer pengar till kulturen, och det har vi haft år efter år.

Anf. 23 ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD) replik:

Herr talman! Med oss hade det varit ett annat läge, säger Björn Wiechel. Det läget såg vi 2021 och 2022. Det läget vill jag inte tillbaka till, och jag vet att det är väldigt många i Sveriges befolkning som inte vill tillbaka till höga elpriser, höga bränslepriser och den enormt destruktiva politik som ni förde under de åren – mycket på grund av att ni inte klarade av att bilda en majoritetsregering som klarade av att få igenom sin budget här i kammaren.

Kunskapslyft och mer pengar till kulturen år efter år, säger ledamoten. Faktum är att om vi går tillbaka till Socialdemokraternas kulturbudgetar under de åren ser vi att ni inte satsade mer, bortsett från tillfälliga stöd under pandemin.

Det här blir en ideologisk debatt där Socialdemokraterna med sin grandiosa självbild ser sig som något slags räddare. Vi är många som inte vill tillbaka till den tiden, och jag hoppas verkligen att vi inte kommer tillbaka till den tiden efter nästa val.

Det är svårt att debattera med någon som har en sådan syn på sig själv; i klassisk sosseanda blir det bara alla andras fel. Men så funkar det inte i verkligheten.

(Applåder)

Anf. 24 BJÖRN WIECHEL (S) replik:

Herr talman! Jag känner inte igen att jag har presenterat det så, utan det var snarare ledamoten som angrep mig.

(ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD): Det säger allt.)

Jag förklarade skillnaderna i politiken, och jag tycker att det är värt att säga att förutom att vi har en kulturpolitik som har mer pengar spelar det också roll vad man gör och vilka grupper man satsar på. Vi satsar på public service, vi satsar på den regionala kulturen, och det gjorde vi även förut när vi styrde. Vi tycker att det är viktigt med kultur i hela landet.

Jag sa i mitt anförande vad jag tycker är prioriterat, nämligen att skapa sammanhållning. Det är en del av vår välfärd, och det för Sverige framåt. Det är viktig kulturpolitik. Vi har inte minst mer pengar till folkbildningen.

Det är liksom en grundläggande infrastruktur för att kunna nå ut och för att fler än de bemedlade som bor i storstäder ska kunna delta. Det är kul för dem, men övriga landet då? Det här är ett viktigt perspektiv som vi vill föra in i debatten.

Det breda deltagandet i kulturen är jätteviktigt. Det gör att barnen kommer in. Det är där vi lägger våra insatser, förutom att vi ger mer pengar.

Sedan är det inte oväsentligt att det hade varit ett annat läge med oss. Vår finanspolitik hade inte lett till samma lågkonjunktur. Den hade gett större reformutrymme. Det kan man fråga Finanspolitiska rådet om. De insatser den här regeringen har gjort har inte alls haft de goda effekter som hade behövts. Det är bara att jämföra. Vi förhåller oss till samma ramar.

Jag tycker att det är tråkigt att den politik som förs skapar skillnader mellan människor och ger ett sämre läge med mindre pengar i plånboken och större underskott. Regeringen kommer att lämna efter sig stora underskott i statens finanser. Så brukar det vara när högerpartier styr. Varenda gång lämnar de stora underskott, högre arbetslöshet, sämre tillväxt och sämre välfärd efter sig, och vi får städa upp. Det brukar vara så, och det kommer rimligen att bli så igen.

(Applåder)

Anf. 25 ROLAND UTBULT (KD):

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

För ett år sedan stod jag här i talarstolen och talade om mecenaternas återkomst. Jag berättade om mecenaten Nadezjda von Meck, som genom sitt stöd gjorde att Tjajkovskij kunde skapa musik som än i dag berör världen. Mitt tal fick en oväntad fortsättning. Regissören Gertrud Larsson satt uppe på läktaren och blev inspirerad och skrev pjäsen *Mecenatens återkomst*. Föreställningen blev en succé på Teater Brunnsgatan Fyra och åker snart på turné runt om i Sverige. Det säger någonting om kulturen; när någon vill bära den framåt, om så bara en människa i taget, händer det saker.

Frågan om medfinansiering av kulturen har blivit högaktuell på många sätt. Kristdemokraterna, som jag representerar, vet att kulturen bär ett eget värde och att den offentliga finansieringen utgör grunden för ett fritt och levande kulturliv, tillgängligt i hela landet för alla människor. Men vi säger också någonting mer, nämligen att kulturen mår bra av flera finansieringskällor.

Vi vill att det ska vara enkelt och attraktivt att sponsra kulturen – inte för att ersätta staten utan för att komplettera den. Det handlar om att göra kulturen mer självständig, stabil och resilient och mindre sårbar för ekonomiska svängningar. Det är i linje med vår kristdemokratiska syn på ansvar, civilsamhälle och gemenskap. Därför välkomnar vi regeringens utredning om att bredda finansieringen av kulturområdet. Det är sunt och framtidsyttande och efterfrågas av branschen själv.

I rapporten *Vem betalar för kulturen?* uttrycker både Svensk Scenkonst och Sveriges Museer stöd för detta. Man menar att genom att skapa gynnsamma förutsättningar för finansiärer och kulturverksamheter kan kompletterande finansiering leda till mer och vassare kulturutbud för medborgarna, och vidare att näringslivet har att vinna på samarbete med kulturen – inte minst genom nya perspektiv inom innovation och kreativt tänkande.

När fler vill ta ansvar – privatpersoner, näringsliv och stiftelser – växer kulturlivet. Det får fler ben att stå på, inte färre. En kultur som står på bredare grund står också friare. Den blir så fri att den tål kriser och så stark att fler än staten vill bidra.

Herr talman! I fredags var jag i Kungälv. Det är en mycket vacker ort. Jag besökte kulturhuset och någonting som kallas Kultlab tillsammans med vår lokala KD-avdelning. Där mötte vi ungdomar som hittat både kreativitet och trygghet i en varm miljö. En tonårstjej visade hur hon designade egna pins. Jag fick en, och den sitter här på min kavaj. Den föreställer en fisk. Det passar mig, som kommer från kusten, alldeles utmärkt.

En meningsfull fritid formar ungdomar. Över hela Sverige görs insatser. Jag tycker att det har låtit ganska negativt här, men de insatserna sparar både oro och pengar för framtiden för det här landet.

På en vägg i Mimers Kulturhus hängde en affisch om fritidskortet. Det gjorde mig extra glad. Fritidskortet är en kristdemokratisk reform, en idé vi drivit i många år, som nu äntligen täcker hela landet. Alla barn i Sverige mellan åtta och sexton år har fått möjlighet till ett fritidskort laddat med 500 kronor. Barn i hushåll med bostadsbidrag kan få 2 000 kronor.

Redan nu ser vi resultat. I Kungälv hade 40 procent av kulturskolans elever använt sitt fritidskort för att betala terminsavgiften. Det är en formidabel framgång – inte ett haveri. Det är den största folkhälsoreformen för barn och unga på länge. Att röra på sig, skapa, spela musik, sjunga och dansa – allt detta bygger hälsa, självkänsla och gemenskap.

De senaste siffrorna talar sitt tydliga språk. Det är 338 174 barn som har fått beviljat fritidskort. Drygt 40 000 av dem har fått det högre beloppet. I dag är 5 415 föreningar anslutna. Det betyder att hundratusentals barn som annars kanske inte hade gjort det nu deltar i ledarledda aktiviteter.

Motståndet i riksdagen har varit stort och ibland lite påträngande. Det har varit svårt att få igenom det här. Men vi kristdemokrater tycker att barnets delaktighet ska vara utgångspunkten. Fritidskortet förändrar vardagen för dem som behöver det allra mest.

Herr talman! En annan fråga, som ibland försvinner i debatten men som är av avgörande betydelse, är kulturarvets beredskap. Sverige befinner sig i ett nytt säkerhetsläge.

Regeringen har tagit ett ansvar som alltför länge legat i träda. När arbetet påbörjades fanns i praktiken ingen sammanhållen struktur för hur kulturarv ska skyddas vid kris eller krig – inte vad som ska räddas, inte hur

det ska förvaras och inte vem som bär ansvar. Man började i princip på ruta ett. Nu har detta tagit form, och regeringen har utsett Riksarkivet och Riksantikvarieämbetet till beredskapsmyndigheter. Civilförsvaret har stärkts, och ett långsiktigt arbete pågår för att säkerställa att Sveriges mest värdefulla samlingar, dokument och miljöer kan räddas om det värsta skulle inträffa. Det är ett tyst, mödosamt och mycket viktigt nationellt åtagande. Det är att ta ansvar för att skydda vårt arv, vår historia och faktiskt vår demokrati.

Herr talman! Jag ser att min talartid har gått ut. Jag har ganska mycket kvar att säga, och om man kontaktar mig kan jag berätta om allt bra regeringen gör. Jag har en hel lista, men jag nöjer mig här av respekt för mina kollegor och talmannen.

(Applåder)

Anf. 26 VASILIKI TSOUPAKI (V):

Herr talman! År efter år och i mätning efter mätning kan man se Sveriges klasskillnader återspeglas i människors kulturvanor. Den som har längre utbildning, tjänar mer pengar och bor i en storstad tar i högre grad del av kulturen än den som tjänar mindre, och detsamma gäller för deras barn. Samtidigt har vi här i riksdagen genom våra nationella kulturpolitiska mål slagit fast att alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet och att kulturpolitiken ska främja allas möjligheter till kulturupplevelser, till bildning och till att utveckla sina skapande förmågor.

Frågan är vilken taktik regeringen har för att nå dessa mål. Jobbar man kanske för att göra kulturen så billig som möjligt så att alla kan ta del av den? Eller siktar man kanske på att omfördela resurser från dem som har det gott ställt till dem som har sämre marginaler? Nej, herr talman, jag kan inte se att regeringen och Sverigedemokraterna gör något av det i sin budget. Snarare gör man tvärtom.

Sverige hör till de OECD-länder där den ekonomiska ojämlikheten har ökat mest sedan mitten av 80-talet. Regeringen har dock fortsatt att sänka skatterna med sammanlagt 110 miljarder under den här mandatperioden, vilket innebär att utrymmet för att satsa på hushållen och välfärden ständigt minskar. De som har fått de allra största skattesänkningarna är de som redan innan hade det väldigt gott ställt. De som tidigare hade svårt att ta med hela familjen på teater eller på ett biobesök kommer att behöva de få hundralappar de får i skattesänkningar till att finansiera sina ökade matkostnader. Det är realiteten.

Herr talman! Vänsterpartiet visar med sitt budgetförslag att en annan väg är möjlig – att det går att stärka välfärden, sänka arbetslösheten, satsa på klimatomställningen och ge hushållen bättre ekonomi och framtids hopp. Vi visar hur vi kan få kultur i hela landet och stärka föreningslivet och folkbildningen. Vi vet att det är nu vi måste agera för att våra barn ska växa upp med rätt förutsättningar. För oss är det självklart att kultur, idrott och friluftsliv gör barndomen bättre, tryggare och utvecklande. Vi ser att skolan har ett särskilt uppdrag att jobba kompensatoriskt och vara den arena där alla barn får de möjligheter som inte alla hemförhållanden kan erbjuda.

Regeringen och Sverigedemokraterna säger sig också vilja satsa på barn och bildning, men deras förslag är inte heltäckande. De är inte beredda att stärka alla delar, och jag vet inte om det beror på okunskap, brådska eller snålhet.

Vi kan till exempel titta närmare på satsningen på läsning, som är trumfkortet. Här görs mycket bra. Det görs satsningar på böcker och på bemannade skolbibliotek. Men trots att man har haft tre år på sig finns det inga extra pengar till att utbilda fler skolbibliotekarier, och då går inte reformen att genomföra. Vi ser också att de som ska lära barnen att läsa, lärarna, går på knäna på grund av större klasser.

I vår budget finns utöver mer pengar till utbildningsplatser för bibliotekarier också mer resurser till kommunerna och riktade pengar till folkbiblioteken för att få mer jämlik service över hela landet.

Vi fördubblar också litteraturstödet så att de som ska skriva böckerna, ge ut dem och recensera dem kan få bättre förutsättningar. Det senaste beskedet från regeringen är i stället att en del av det befinliga litteraturstödet specifikt ska gå till böcker som finns på läslistor som beställts av regeringen. Jag har inget emot att man ger pedagoger lästips, men jag tycker att man ska hålla sig borta från att rikta stöd till titlar som staten pekar ut. Det innebär dessutom mindre pengar till nya verk när mer kommer att fördelas till äldre favoriter.

Herr talman! Vi vill därtill se en nationell scenkonstgaranti som ger alla barn möjlighet att ta del av professionell kultur på skoltid. Det handlar inte främst om att skjuta till nya stora summor utan om att använda dagens medel smartare och se till att det finns ett nationellt system som underlättar för kulturarbetare, skolor, kommuner och regioner. I dag finns många goda lokala exempel på en kulturgaranti, men vi menar att regeringen behöver ta fram ett system som ger alla barn samma möjligheter.

Nyligen kom ny statistik från Myndigheten för kulturanalys. Den visade att få barn får gå på teater på sin fritid och att det är stor skillnad beroende på vilken utbildning ens föräldrar har och om man bor i stad eller på landsbygd. Det är inte rimligt att ett välfärdsland som Sverige fortsätter acceptera den här typen av skillnader år efter år.

Herr talman! Sammanlagt lägger Vänsterpartiet ungefär 1 miljard mer än regeringen på kultur, 900 miljoner mer på folkbildningen och 500 miljoner mer på övriga delar av civilsamhället, som idrotten, trossamfunden och friluftslivet. Som ni förstår går det inte att räkna upp alla satsningar, men kortfattat sagt räknar vi upp de flesta anslagen i kulturutskottets budget. Det behövs om vi inte ska få högre avgifter i idrottsföreningarna, fler uppsägningar inom kulturen eller fler nedskärningar inom folkbildningen.

Vi har förstås också framsyftande satsningar för att lyfta filmen, musiken, litteraturen, dansen och så vidare för att fler ska kunna ta del av dem. Inledningsvis kallade Alexander Christiansson från Sverigedemokraterna det orimligt, eller om det var oseriöst, när han såg våra budgetsiffror. Men jag hävdar att det här är både nödvändigt och viktigt. För oss är det viktigt att stärka alla delar av kulturlivet eftersom de hänger tätt samman.

Låt mig ta ett exempel på hur vi resonerar. För att få riktigt duktiga musiker i vårt land – vi hörde tidigare här om det svenska musikundret – behöver vi bygga en stark kedja från utbildningen för förskollärare till grundskolans musikundervisning, fritidsgårdarnas musiksatsningar och de estetiska ämnena på gymnasiet. Vi behöver de särskilda kurserna och

programmen på folkhögskolorna. Vi behöver bättre tillgång till replokaler via studieförbunden. Vi behöver goda villkor för dem som ska studera på högskola. Vi behöver en upphovsrättslagstiftning som skyddar kulturskapare. Och vi behöver socialförsäkringar och en a-kassa som fungerar för alla kulturarbetare.

Tyvärr har vi en regering som i bästa fall duttar lite här och där med sina satsningar, men den skär också ned på centrala områden, till exempel studieförbunden, vilket vi fick höra om tidigare. Andra områden ignorerar man helt och hoppas att någon miljon till internationalisering ska fortsätta hålla det svenska musikundret vid liv och bidra till en fin Sverigebild, för det tycker man är viktigt.

Vi å vår sida ser att satsningar på offentliga institutioner, det ideella kulturlivet, de fria aktörerna och en stark konstnärspolitik hör ihop och stärker varandra.

I det här sammanhanget kanske jag behöver säga någonting om folkbildningen. Jag hade inte tänkt göra det, för vi har gjort det sjuttioelva gånger här i kammaren. Men jag måste nog för nytilkomna lyssnare ändå säga att Tidöpartiernas påståenden om att studieförbunden har fuskat till sig medel inte stämmer. Det finns personer som har lurat till sig pengar från studieförbunden, som har haft brister i sina uppföljningssystem.

Om det här hade varit en myndighet hade man fått mer pengar till förstärkning av it-systemen för att se till att ingen kan fuska till sig pengar som man inte har rätt till. Men så har man inte gjort i det här fallet. I stället har studieförbunden själva fått finansiera hela den utbyggnad av ökade kontroller som man har, och de har straffats med en tredjedel mindre i statsstöd.

Detta har sedan slagit rakt mot den infrastruktur som vi tidigare har kunnat vara stolta över. Alla kommuner har haft studieförbund. Nu finns 29 procent färre lokaler. Det är lokaler som har använts på ett väldigt fint sätt. Vi har hört exempel från oppositionen tidigare, så jag ska inte upprepa det. Men jag tycker att det är beklagligt att vi gång på gång får höra lögner här i kammaren.

Herr talman! Låt mig återgå till Vänsterpartiets förslag. Vi ser att det behövs en ekonomisk politik som hänger ihop med de mål och visioner vi har för samhället och för alla oss som bor här. Vi är övertygade om att många människor skulle må bättre om de fick vård. Därför jobbar vi för att korta värdköerna.

Vi vet att kultur är viktigt för att människor ska få uttrycka sig, utvecklas och för att vi ska få en starkare demokrati. Då behöver vi satsa på det. Det är inte svårare än så.

Vi lyssnar på forskningen som säger att folkhälsan blir bättre om fler får tillgång till friluftsliv. Då ser vi till att lägga resurser på motionsspår och naturreservat. När arbetslösheten är hög och många unga saknar fullständiga betyg utökar vi platserna på folkhögskolorna. Vi ser problemen i samhället, och vi föreslår politiska lösningar. Det här finansieras såklart genom att vi samlar in mer skatter än regeringen. Vi tror att de som tjänar över 50 000 kronor i månaden klarar sig utan de skattesänkningar som regeringen och Sverigedemokraterna föreslår för nästa år. De har redan fått stora skattelättnader. Vi tror också på att beskatta bankernas övervinster.

Men, herr talman, Tidöpartierna har valt en annan väg. De är redan nöjda med statens insatser på en rad områden och tycker att vi kan fortsätta

att sänka skatterna. De tycker att invånarna i kommunerna är kommunpolitikernas ansvar. Om skolan är dålig får de prioritera på annat sätt. Om inte folkbiblioteken får pengar är det kommunpolitikernas fel.

Det är också tydligt att man är övertygad om att en viss sorts människor behöver få det lite sämre för att de ska börja göra rätt för sig – att de behöver lite mera piska för att ta sig i kragen. Man säger ofta att det handlar om individuella tillkortakommanden för den som har blivit sjuk eller arbetslös. Ibland säger man faktiskt också att det är invandrarnas fel. Det förekommer en hel del också.

Man säger också att det finns en annan sorts människor, de som i stället behöver lite mer morot för att göra mer för samhället. De behöver större skattesänkningar för att vilja bo kvar i landet, eller för att jobba mer än heltid. De behöver också stora skattesubventioner för att inte anställa sin städhjälp svart. Det ska skattekollektivet vara med och finansiera.

Vi väljer lite olika, herr talman. Låt mig sammanfatta mitt budskap. Det spelar roll vilka som sitter i regeringen och vilken människosyn och ideologi de styrs av. Alla oppositionspartier har i dag visat en tydlig vilja att satsa på kultur, föreningsliv, folkbildning, idrott och friluftsliv. Jag hoppas att vi får chansen att omsätta våra förslag i praktisk politik nästa år.
(Applåder)

Anf. 27 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M) replik:

Herr talman! Jag tackar Vasiliki Tsouplaki för anförandet.

Som ledamoten förstår håller jag inte med om allt som ledamoten har sagt här. När vi pratar om satsningen som Tidöpartierna och den moderatledda regeringen gör handlar det om bemannade skolbibliotek. Det är otroligt viktigt, och det är lagstadgat.

Det behövs givetvis bibliotekarier. Som det är nu är det faktiskt de autonoma högskolorna som bestämmer om de vill ha en bibliotekarieutbildning. Fler söker till bibliotekarieutbildningen, men tyvärr är det färre som blir färdiga med utbildningen eftersom många hoppar av. Först måste de bli färdiga med utbildningen till bibliotekarie.

När vi nu erbjuder bemannade skolbibliotek blir det en större marknad för bibliotekarier. Därför hoppas vi att fler läser färdigt. Våra partier gör allt för att det ska bli fler bibliotekarier, och vi tycker att det är jätteviktigt med bemannade skolbibliotek. Det är en satsning från vår sida, och det handlar förstås om läsningen.

Jag vill höra vad ledamoten tycker att vi kan göra åt detta. Vi gör mycket för att få fram bibliotekarier. Även lärare ska kunna läsa vidare till bibliotekarie, även om de inte går en hel bibliotekarieutbildning.

Vi har också varit inne på området scenkonst. Scenkonsten återfinns under anslaget för Skapande skola, och där satsar vi mycket.

Jag vill också ställa en fråga som rör upphovsrätt. Vi satsar mycket pengar på den mycket viktiga frågan. Vad gör Vänsterpartiet egentligen? Immaterialrätten är otroligt viktig, och det är en prioriterad fråga från vår sida.

Anf. 28 VASILIKI TSOUPLAKI (V) replik:

Herr talman! Jag tackar ledamoten för frågorna.

Jag tänker följande i fråga om bibliotekarieutbildningen. Det är vanligt att regeringar i högskolepropositionen riktar medel till olika delar av

universitetsvärlden för att man vill utöka antalet platser, trycka på eller öka forskningen på ett område. Det är inte alls ovanligt, och det hade man kunnat göra vad gäller skolbibliotekarier. Vi lade pengar till detta redan under den förra mandatperioden.

Miljöpartisten Gustav Fridolin utredde frågan om bemannade skolbibliotek. Där framgick en siffra på hur många som saknades. Siffran var då kanske 1 500, och nu tror jag att man bedömer att 2 000 saknas. Vi tycker att både den förra regeringen och den här regeringen skulle ha börjat bygga ut utbildningen för skolbibliotekarier redan då. Det tar ju ett par år innan man är klar; det haltar. Om det sker många avhopp kan det vara bra om man kan få mer av riktade medel. Vi vet att många har svårare att klara sina högskolestudier, och då kanske det behövs lite extra stöd.

Sedan var det frågan om att snabbutbilda lärare. Det är en nödlösning eftersom det också råder en stor lärarbrist. Det är olyckligt om vi tappar på lärarsidan för att fylla upp på bibliotekariesidan. Självklart ska den som vill skola om sig ha möjlighet till det, men det är inte en långsiktig lösning.

När det gäller Skapande skola har det varit lite hattigt fram och tillbaka. Framför allt de fristående skolorna har genom åren haft svårt att söka stöd. Nu har man förenklat det, och fler skolor söker stöd. Men framför allt de privata skolorna har haft svårt att ta del av stödet. Garantin för scenkonst är något helt annat som snarare ska komplettera Skapande skola. Det är så vi har lagt fram våra förslag.

Anf. 29 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M) replik:

Herr talman! Jag tackar Vasiliki Tsouplaki för svaren.

Mycket riktigt som ledamoten säger kan vi styra vad högskolorna ska ge för utbildningar, och de ska se till att ge de utbildningar som arbetsmarknaden efterfrågar. Sedan är det inte helt populärt när vi styr för mycket. De vill ju egentligen vara autonoma, och därför ska vi inte styra för mycket.

En prioriterad fråga är ändå att man ska bli färdig med en utbildning och att antalet platser ska utökas. Det är klart att det ska vara kvalitet på utbildningsplatserna, inte bara kvantitet.

Ledamoten tog upp studieförbunden. Precis som vi har diskuterat tidigare är det mest vuxna som läser på studieförbunden. Vi vill satsa mer pengar på barns och ungas kultur och fritid. Det är därför vi gör större satsningar där.

Sedan var det frågan om sänkt skatt. Sedan många år tillbaka har vi nu det lägsta skattetrycket. Låginkomsttagare får lägst skattesänkning i procent sett, men det görs satsningar på alla nivåer. Som har sagts tidigare berör sänkt elskatt alla. Vidare är det också fråga om lägre förskoleavgifter och lägre avgifter på fritidshem. De är också viktiga.

Har man pengar i plånboken är det också lättare att använda dem till kulturella ändamål. Det tycker vi är viktigt, och vi vill absolut prioritera att man ska välja kultur. Sedan finns mycket kultur som inte ens behöver kosta pengar, och vidare finns fritidskortet för att kunna utöva friidrott.

Vi gör stora satsningar för att nå fram till kulturen, och just nu gör vi mest satsningar på barn.

Anf. 30 VASILIKI TSOUPLAKI (V) replik:

Herr talman! Vi får se om jag hinner svara på alla frågorna.

Ledamoten frågade tidigare om upphovsrätten. Där finns mycket för regeringen att göra. En del regleras på EU-nivå, och vi från Vänsterpartiet hade en rad ändringsförslag när direktivet från EU skulle bli svensk lag.

Vi tycker att den senaste utvecklingen är oroande när man inte har lyssnat in kulturskaparna i frågor om AI-utvecklingen hos till exempel Kungliga biblioteket. Det finns pengar från regeringens sida till en ny AI-modell, men man har inte avsatt medel till kulturskaparna, till dem som har skrivit det som AI-utvecklingen ska bygga på. Det materialet måste man få kompensation för som författare. Det finns mer för regeringen att göra.

Vidare var det frågan om studieförbunden. Vi hör ofta argumentet från regeringspartierna att de har satsat på barnen i stället, men vi visar i vår budget att man inte måste välja antingen folkbildning eller satsning på yngre. Man kan faktiskt göra både och, men då kan man inte sänka skatten för höginkomsttagare. Jag sa i mitt anförande att det handlar om 110 miljarder, och det är klart att man hade kunnat förbättra skolan för de pengarna. Man hade kunnat inrätta ett tvåläraarsystem så att det finns två pedagoger i klassrummet som kan hjälpa alla barnen. Det finns en uppsjö av förslag på hur man kan använda de 110 miljarderna på ett mycket bättre sätt för att få fler att klara skolan.

När det gäller kulturintresse – det gjordes en mätning av detta nyligen av Myndigheten för kulturanalys – kan vi se att de flesta svenskar oavsett klasstillhörighet är väldigt intresserade av kultur. Hade de haft råd skulle de ha använt sina pengar till det, tänker jag. Men i stället ser vi att matpriserna verkligen har skenat. Det var detta jag försökte beskriva. Där har regeringen bara bjudit in till fikastunder med matjättarna. Man har inte tagit tag i den frågan på flera år. Det har straffat hushållen.

Anf. 31 MALIN DANIELSSON (L):

Herr talman! Kul att se att några håller ut uppe på läktaren nu när vi har kommit en bra bit in i debatten!

Det utgiftsområde som vi diskuterar just nu spänner över flera olika områden. Det är alltifrån kulturpolitik, ungdomspolitik, idrottspolitik och friluftspolitik till mediepolitik och frågor som rör trossamfund och de nationella minoriteterna. Det förklarar kanske varför det kan upplevas som att vi tar oss an väldigt olika och spretiga saker.

För att vi ska nå alla de mål vi har inom dessa politikområden krävs inte bara finansiering inom det här utgiftsområdet utan också inom flera andra områden. De 17,3 miljarder som vi diskuterar här i dag utgör dock en viktig del för att kulturen ska kunna vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund, för ett civilsamhälle där varje investerad krona ger mångfald tillbaka och för att fler ska nås av idrott, kultur och fritid i hela vårt avlånga land.

Det är helt omöjligt att ta upp allt inom området i ett anförande, men jag vill lyfta fram några saker i budgeten som ligger oss liberaler extra varmt om hjärtat.

Låt oss börja med lite ordning och reda, herr talman! Med ordning och reda menar jag att ta tag i gamla synder. Det handlar om en 15 år gammal följetong – inte en sådan där spännande följetong, ni vet, där man bara

väntar på nästa del, utan snarare en tragedi i flera delar. Det handlar om några av våra stora kulturinstitutioners lokalförsörjning och hyressättning, närmare bestämt Historiska museet, Dramaten, Operan, Nationalmuseum och Naturhistoriska riksmuseet.

Redan 2009 riktades ett tillkännagivande från riksdagen till regeringen om detta: Något behöver göras! Sedan dess har regeringar kommit och gått, samtidigt som rapporter har duggat tätt om läckande tak, dålig arbetsmiljö och eftersatt underhåll. Detta har visat att den nuvarande modellen inte fungerar.

Nu kan vi äntligen se ljuset i tunneln. Nya avtal kommer att förhandlas fram, och en långsiktig lösning är i sikte. Tillkännagivandet från 2009 kan äntligen anses slutbehandlat. Detta är lite internt för utskottet, men det är ändå viktigt att man faktiskt kan få lägga någonting till handlingarna.

På museisidan händer det flera positiva saker i den här budgeten. Nordiska museet, Skansen, Tekniska museet och Arbetets museum får efterlängtnade tillskott i årets budget. Deras anslag har legat stilla sedan 2017. Dessutom avsätts medel för att gå vidare med frågan om ett nationellt museikort.

Museerna har gjort en väldigt spännande resa, ungefär på samma sätt som biblioteken, och har blivit riktigt viktiga mötesplatser i vårt samhälle. Ett museikort har visat sig främja den utvecklingen och öka besöken till museerna i andra länder. Jag ska med stort intresse följa vilka möjligheter det kan innebära att även ha ett museikort för svenska museer.

Herr talman! Ett annat område jag gärna vill beröra är motståndskraft och beredskap. Kulturen är i sig en del av motståndskraften i samhället. Det är den fria kulturen med yttrandefriheten som grund som är värd att försvara. Tyvärr gör detta sig påmint i vårt närområde. Putins syn på Ukraina är att ukrainarna inte har någon egen kultur, inget eget språk och inte ens något eget existensberättigande.

Ukraina slåss just nu för sin rätt att existera, för sitt språk och för sin kultur. ”Hellre Prideparader än ryska soldater på Kievs gator,” skanderade man redan under Majdandemonstrationerna 2014. Ukrainarna vill behålla sitt sätt att leva, sin yttrandefrihet och sin kultur. Det är detta som bygger deras motståndskraft och deras försvarsvilja.

I Ukraina ser vi också hur Ryssland ger sig på kulturarvet genom att bomba sönder viktiga kulturella byggnader. Av detta måste vi dra lärdom. Vi måste skydda vårt eget kulturarv – det handlar om alltifrån att göra planer för hur kulturarvet ska hanteras ifall det värsta skulle inträffa till att digitalisera våra samlingar, så att vi kan ta del av dem nu och i framtiden och på bredare front än i dag.

Det är kulturarvet som berättar historien om oss. Men den ryska invasionen ger oss fler lärdomar, inte minst när det gäller den påverkan som ryska trollfabriker har haft och fortsätter att ha genom att sprida osanna narrativ. Vi behöver lära oss existera i en omvärld med AI, med påhittade nyheter och med ledare med storhetsvansinne som försöker sätta sina narrativ i världen. Det är viktigt att fler klarar av att genomskåda flödet av information som når oss dagligen och lär sig att skilja mellan sant och falskt. Därför är de medel som vi avsätter till Mediemyndigheten för att stärka arbetet med medie- och informationskännedom mycket välkomna.

En fråga som ligger mig som liberal varmt om hjärtat är bildning. Bildning, folkbildning och kultur är för mig nära förknippade med frihet och egenmakt.

En viktig del i mångas bildningsresa är litteraturen. Genom litteratur kan vi ta del av andra världar, andra tidsepoker och andras tankar. Det vidgar vår egen värld och gör oss förhoppningsvis lite mer förstående inför andras värld. Det ger oss kunskap och insikter som vi kan använda till att frigöra oss från de mallar som vi annars föds in i.

Fler måste få möjlighet att uppleva böckernas magi. Men när skolan sätter en Ipad i handen på en, skolbiblioteket saknar en bibliotekarie som kan hjälpa en att hitta rätt bok som ökar läslusten och det oändliga skrollandet tar all ens tid, ja, då uteblir den här magin för många. För att bryta denna trend måste mer göras.

Därför är jag glad över att folkbibliotekens arbete med läsfrämjande fördubblas och förlängs med 40 miljoner årligen under de kommande åren och att Berättarministeriets viktiga verksamhet beviljas medel för att nå fler barn och unga i utsatta områden. Detta sker utöver alla de satsningar på böcker, skolbibliotek och skolbibliotekarier som görs inom utbildningsutskottets utgiftsområde.

Slutligen, herr talman, vill jag säga några ord om friluftsliv och idrott, som också ingår i den något spretiga portfölj som vi diskuterar här i dag.

Vi har en lång tradition av friluftsliv i Sverige, och med alla våra sjöar har vi sedan länge höga ambitioner när det gäller simkunnighet. Många som kommer nya till vårt land har inte riktigt samma relation till skog, mark och sjöar som vi som har växt upp här. Därför är det viktigt att fler får möjligheten att upptäcka friluftsliv och härliga simturer om sommaren.

Särskilt i våra utanförskapsområden vet vi att simkunnigheten ligger på låga nivåer. Därför riktas nu medel för att öka simkunnigheten men också för att få fler i dessa områden att upptäcka friluftslivet.

En historisk satsning görs även på idrottshallar och plats för idrott, där en halv miljard investeras över två år för att öka tillgängligheten så att fler ska få möjlighet att idrotta. Man får nog gå tillbaka några årtionden för att hitta en motsvarande statlig satsning på idrottsanläggningar. Jag tror att många kommuner välkomnar satsningen.

Med detta vill jag yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet och regeringens förslag till budget.

(Applåder)

Anf. 32 CATARINA DEREMAR (C):

Herr talman! Detta har ju varit en debatt med stora penseldrag, så jag blev glad när det blev lite mer personliga inlägg både från Roland och från Malin.

Vi behöver uppnå de kulturpolitiska mål som vi har satt upp här i riksdagen. Men det är ändå hos oss själva det börjar och faktiskt också slutar. När vi blir berörda och känner att vi utvecklas som individer utvecklas också samhället i stort. Här har kulturen en oerhört viktig uppgift, men också för att hålla oss samman och skapa en gemenskap. Det är ju detta som det handlar om.

Jag ville börja med att säga att Centerpartiets budget på det här området ligger över den nivå som riksdagen har beslutat för kulturbudgeten, så jag kan inte reservera mig till förmån för vårt förslag. Jag väljer därför att avstå

från ställningstagande och lägger fram ett särskilt yttrande om Centerpartiets politik inom utgiftsområde 17.

Inte helt olikt andra oppositionspartiets budgetar bör även Centerpartiets budget ses som en sammanhållen helhet där inte någon eller några delar kan brytas ut eller behandlas isolerat.

Centerpartiets budgetmotion fokuserar på att stärka jobb, företag och tillväxt, sänka klimatutsläppen och investera i välfärd och infrastruktur i hela landet. Då pratar jag också om infrastrukturen för kulturen.

Herr talman! Kultur, medier, idrott och civilsamhälle behöver finnas tillgängliga för alla i hela landet. Det har varit ganska Stockholmsfixerat i de exempel som kommit från den här talarstolen. Alla dessa områden har stor betydelse för att ta till vara och säkra möjligheterna till ett starkt demokratiskt samhälle. Staten behöver bidra för att skapa goda förutsättningar. Att framför allt barn och ungdomar deltar på dessa områden behöver värnas och följas noga. Alla, oavsett bostadsort, bakgrund, funktionsnedsättning och livssituation, ska ha möjlighet att delta i ett kulturliv som rymmer både professionellt burens kultur och amatörers skapande.

Fru talman! Vi har många områden och många myndigheter inom vårt område. Det är omöjligt att med någon sorts respekt beröra alla, så jag väljer ut några.

För oss i Centerpartiet är det viktigt att vi ser hela landet och att vi skapar goda förutsättningar för kulturlivet på landsbygden såväl som i staden. Centerpartiet vill stärka kulturlivet i hela landet, bland annat genom att inrätta ett nationellt kulturhuvudstadsår. Då får även mindre städer möjlighet att både utveckla och visa upp sitt kulturliv.

Centerpartiet vill också stärka kulturens frihet. Armlängds avstånd kan inte nog poängteras. Vi menar att om vi ökar möjligheten för fler att vara med och finansiera kulturen blir den också friare. Men det ska ses som en kompletterande finansiering sida vid sida med den offentliga, som vi inte kan och ibland faktiskt inte bör ersätta.

Centerpartiet vill också återställa bidraget till studieförbunden. Jag har påpekat många gånger att vi har en helt annan syn än regeringen på vikten av studieförbundens verksamhet. Jag kommer att återkomma till det trots att vi har pratat om det sjuttioelva gånger.

Centerpartiet vill se en fortsatt stark oberoende public service. Jag är bekymrad över att regeringen inte verkar ta hänsyn till att public service-bolagen nu får ta stora kostnader för marknätet. Den 3-procentiga ökningen som exempelvis SVT får, som man är stolt över från regeringspartiernas sida, äts upp av marknads-kostnader på bekostnad av publicistiskt innehåll. Det här är djupt bekymmersamt. Här måste regeringen ge besked: Hur ska detta finansieras? Eller lägger man det bara i knät på SVT och SR att lösa? Jag anser att det här är synnerliga skäl för att regeringen ska skjuta till pengar, och det finns som sagt pengar på public service-kontot.

Fru talman! Det finns två saker som varje kommun har och som är viktiga för kulturen. Det är folkbiblioteken, och det är studieförbunden. Båda dessa är en förutsättning för ett rikt kulturliv, även i glest befolkade kommuner.

Folkbildningsrådet, Studieförbunden i samverkan och Svensk biblioteks-förening har tagit fram rapporten *Vid vägs ände?* som visar på konsekvenserna av neddragningen av bidragen till studieförbunden. Den visar på att folkbildningsverksamheten fortsätter att minska. Första halvåret

2025 startade 20 procent färre arrangemang än under samma period 2023. Snart har 1 000 anställda folkbildare fått sluta, och 15 procent av studieförbundens replokaler har stängts. För andra lokaler är utarmningen ännu större.

Annan finansiering kompenserar inte för nedskärningarna i statsbidraget till studieförbunden, även om vi vet att deltagaravgifterna bidrar i väldigt stor utsträckning. Under 2024 redovisade studieförbundens folkbildningsverksamhet ett underskott på 216 miljoner. Det är klart att då måste man fundera på hur man ska få ihop det. Därav att flera lokaler har stängts ned. Det innebär också att antalet möjligheter till kulturevenemang minskar. Men deltagarna själva betalade 567 miljoner kronor i deltagaravgifter under 2024.

Centerpartiet vill att både folkbiblioteken och studieförbunden ska ha bra förutsättningar att vara med och bidra till att de kulturpolitiska målen uppfylls. Då måste satsningar på båda dessa ske. Regeringen måste se vilka viktiga resurser det här är för att unga musikintresserade ska kunna utveckla sitt intresse. Det handlar också om att fortsätta stärka vår demokrati, stärka den fria och frivilliga livslånga bildningen, stärka personer som har någon form av funktionsnedsättning och ge en meningsfull fritid även för den gruppen.

(Applåder)

Anf. 33 JONAS ANDERSSON (SD):

Fru talman! I dag debatterar vi kulturutskottets betänkande gällande utgiftsområde 17 i budgetpropositionen för 2026, vilket omfattar områdena kultur, medier, trossamfund och fritid. Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag till beslut i betänkandet.

Flera sverigedemokratiska företrädare deltar i dagens debatt för att beröra olika delar av statens kulturbudget. I mitt bidrag till debatten tänkte jag ta sikte på de delar av budgeten som berör statsbidragen till det civila samhället.

Fru talman! Under mandatperioden har svensk kulturpolitik rest sig ur det rödgröna bidragsträsket och kavlat upp ärmarna för att ta tag i de många problem som har funnits med att statsbidrag till diverse organisationer har spräckt iväg åt alla möjliga håll utan ansvar för skattebetalarnas pengar.

Vänsterblockets kulturpolitik har gått ut på att utan kontroll ösa miljarder kronor i statsbidrag till folkbildning över trossamfund och andra delar för att kunna säga att man satsar på kulturen. När det sedan om och om igen under tidigare mandatperioder har visat sig att pengarna farit iväg till islamister, gangstrar och andra som ska hållas långt borta från skattebetalarnas pengar har man agerat väldigt senfärdigt.

Varför agerade vänstersidan så tafatt och långsamt? Det kan förstås bero på allmänt bristande handlingskraft och på att man tar skattebetalarna och deras pengar för givna. Men vi ska nog inte underskatta det egenintresse från vänstersidan som finns också i delar av kulturpolitiken. Man är ibland med och göder samma sfär som man själv tillhör. I det här fallet syftar jag kanske främst på statsbidraget till folkbildningen.

Fru talman! Att studieförbundet ABF står Socialdemokraterna ytterst nära och att de har överlappande företrädare är vida känt. Till exempel gick nuvarande ordföranden för ABF häromåret rakt in från riksdagen till sin

nya post. Kopplingen till socialdemokratin blir också tydlig sett till hur ABF upplåter lokaler i invandartäta områden, där man har valskola och liknande under valåren. Det har vi sett många exempel på, bland annat i min hemkommun Linköping.

ABF är samtidigt det studieförbund som mottar överlägset mest i statsbidrag. Jag tror att man måste ha med sig det om man ska förstå det höga tonläget från vänstersidan, inte minst från Socialdemokraterna, när det gäller studieförbunden och civilsamhället i stort.

Fru talman! Under mandatperioden har Sverigedemokraterna och regeringen agerat för att ta kontroll över vad statsbidraget till civilsamhället går till. Vi har genomdrivit nya skärpta demokrativillkor vid statsbidrag till civilsamhället, som trädde i kraft rätt så nyligen. Vi har redan kunnat se att det har gjort skillnad. Islamiska Shiasamfunden i Sverige tillhör de organisationer som har blivit av med statsbidrag. Det var naturligtvis på tiden med tanke på de islamistiska Irankopplingar man har, och med tanke på att Säpo har varnat för saken.

Sverigedemokraterna bevakar implementeringen av demokrativillkoren, och vi står såklart redo att föreslå nya åtgärder för att sätta stopp för att statsbidrag hamnar fel.

Utöver demokrativillkoren, som omfattar hela civilsamhället, har Sverigedemokraterna och regeringen under mandatperioden gjort mycket för att säkra att statsbidrag till folkbildning går till vad det ska och inte till islamister eller fuskare. De skärpta riktlinjerna till Folkbildningsrådet är en del av det, och fler reformer kommer såklart att följa, med avstamp i Folkbildningsutredningens betänkande.

Sverigedemokraternas och regeringens folkbildningspolitik var också det som till sist satte stopp för bidragsrullningen till det islamistiska studieförbundet Ibn Rushd, som under mandatperioden har meddelat att man avvecklar sin verksamhet. När de rödgröna partierna styrde Sverige var det i stället en bidragsrullning till Ibn Rushd med tiotals miljoner kronor om året i statsbidrag.

Fru talman! Eftersom vi i dag debatterar kulturbudgeten vill jag förstås även komma in på det sänkta anslag till studieförbunden som har varit en del av politiken under mandatperioden. Sänkningen är en nödvändig prioritering med tanke på att den här mandatperioden har präglats av inflationsbekämpning och av historiska satsningar på rättsväsendet och försvaret.

Det handlar också om något annat. Det sker en hel del inom ramen för studieförbundens verksamhet som faktiskt inte är speciellt viktigt. Det finns många viktiga saker, men jag ska ge några exempel på saker jag inte tycker är så viktiga. Det finns bokcirklar om kommunistiska manifestet, lunchdiscon i invandartäta bostadsområden och kurser i hundparkour. Det är klart att man får ägna sig åt det, men frågan är om skattebetalarnas pengar ska gå till detta.

Med det sagt ser jag fram emot att fortsätta på Sverigedemokraternas och regeringspartiernas inslagna väg i kulturpolitiken genom ännu ett budgetbeslut i rätt riktning.

(Applåder)

Anf. 34 VASILIKI TSOUPLAKI (V) replik:

Fru talman! Eftersom Jonas Andersson var lite selektiv med hur han beskrev studieförbundens verksamhet kände jag ett behov av att gå upp och komplettera för dem som lyssnar på den här debatten och att förklara att alla partier utom Sverigedemokraterna har en koppling till ett studieförbund. Antingen har man varit med och grundat dem eller så är man medlem i ett studieförbund.

Det är också så att de flesta andra föreningar i hela vårt land är anslutna till ett studieförbund för att de ska kunna genomföra sin studieverksamhet. Det handlar om föreningar inom kultur och idrott – det finns ett särskilt studieförbund för idrottsföreningarna. Det är också så att sociala föreningar och miljöorganisationer – i princip alla föreningar i Sverige – är anslutna till ett studieförbund.

När regeringen skär ned med en tredjedel av statsbidraget slår man hårt mot hela civilsamhället. Det är jag övertygad om att Sverigedemokraterna är mycket medvetna om. Jag är mer förvånad över att de andra partierna i regeringen har gått med på det här. De har faktiskt insyn i och en kunskap om vilken viktig verksamhet studieförbunden har – framför allt ute på landsbygden, som vi hörde. Där är man ofta den enda aktören som erbjuder en mötesplats – en arena – för människor att träffas på.

Vi hörde tidigare att det har betydelse ur beredskapssynpunkt. Det har också betydelse för sammanhållningen på en ort att det finns en plats där man kan få ställa ut sina tavlor efter genomgången akvarellkurs och där man kan anordna föredrag och litteratursamtal, bjuda in författare och så vidare.

Min fundering är nu om Jonas Andersson kan förklara för oss på vilket sätt man motverkar fusk genom att tvinga fram en nedstängning av 29 procent av landets studieförbunds lokaler. En tredjedel av statsbidraget har försvunnit. En tredjedel av lokalerna har stängts ned under den här mandatperioden. På vilket sätt motverkar det fusk?

(Applåder)

Anf. 35 JONAS ANDERSSON (SD) replik:

Fru talman! Vasiliki Tsouplaki inledde sitt anförande med att prata om att andra partier också har koppling till studieförbunden. Jag känner såklart väl till att det finns en sådan historik i flera fall. Dock känner jag inte till att något annat parti skulle ha så pass intima band till studieförbunden som Socialdemokraterna har. Jag vet till exempel att det från den borgerliga kanten på olika sätt också finns historiska band, men jag ser inte att man går rakt in som riksdagsledamot och tar över ordförandeskapet i något studieförbund samtidigt som ens partikollegor sitter och skriker i riksdagen om att demokratin är hotad.

I själva verket verkar man se det som att det är delar av stödet till förgreningar i socialdemokratin som är hotade. ABF är också en del av något större. Det är det man måste se. Vi har ju haft partilotterierna som har batterats ganska friskt under den här mandatperioden. Där har Socialdemokraterna också stuckit ut med att vilja ha speciell lagstiftning för sin egen verksamhet, som av en slump gynnar dem själva väldigt mycket – eller rättare sagt tror jag inte att det är en slump.

Prot. 2025/26:43

2 december

*Kultur, medier,
trossamfund och fritid*

För att gå in på Vasiliki Tsouplakis fråga: Det jag anförde här uppe var egentligen inte att det skulle bidra till minskat fuskande att vi sänker anslaget. Jag anförde att en hel del av det man gör är sådant som jag inte tycker är prioriterat eller att skattebetalarnas pengar ska gå till. När vi har historiska satsningar på rättsväsen, försvar och annat finns det andra prioriteringar att göra. Jag har faktiskt inga problem att stå för dessa vilken dag som helst.

Anf. 36 VASILIKI TSOUPLAKI (V) replik:

Fru talman! Anledningen till att jag ställde frågan var att ledamoten i talarstolen sa att de har dragit åt finansieringen för att motverka fusk. Det var det jag reagerade på. Jag har full respekt för att man prioriterar olika i olika partier. Det är inga konstigheter. Det jag gång efter annan reagerar på när vi debatterar detta är att Sverigedemokraterna kommer med svepande anklagelser och felaktiga fakta och framställer det här som någon sorts socialdemokratisk konspiration när det faktiskt inte är så. Jag tycker att det behöver bemötas.

Jag känner inte till exakt hur många centerpartister det finns i Studieförbundet Vuxenskolas styrelse. Jag räknar inte på det sättet. Det jag kan konstatera är dock att alla partier historiskt sett har sett vikten av folkbildning. När man som parti engagerar sig i en fråga är det klart att det också finns ett intresse av att söka jobb inom den sektorn. Man brinner för frågorna. Det är därför alla partier utom Sverigedemokraterna genom åren har värnat folkbildningen.

Detta gäller också på folkhögskolesidan, där vi ser att det till exempel finns många religiösa folkhögskolor med rötterna i frikyrkorörelsen. Det här har ju varit en bred mobilisering från hela samhället, och under det senaste århundradet har vi byggt upp svensk demokrati parallellt med att vi har haft ett starkt civilsamhälle som har drivit de frågorna.

Politiker av alla partifärger har fått sin bildning genom studieförbunden och genom civilsamhället. Det är så man har lärt sig mötesprocesser och medlemsdemokrati. Sverigedemokraterna har inte den grunden. Det märks gång på gång när vi pratar om civilsamhället och om demokratifrågor att ni inte ser värdet av civilsamhället och inte förstår hur vi kan värna vår demokrati på bästa sätt.

I stället kommer det förslag om inskränkningar av demonstrationsfrihet och inskränkningar av mötesfrihet. Det kommer också stora neddragningar av bidragen till civilsamhället.

(Applåder)

Anf. 37 JONAS ANDERSSON (SD) replik:

Fru talman! Ja, vi vet att studieförbunden har en lång historia i Sverige. Så är det. Det är klart att man i föreningsliv i allmänhet och även i studieförbunden kan lära människor om föreningsdemokrati och så vidare. Vi som är engagerade i politiska partier, som de som finns i kammaren, vet ju det. Många av oss har lärt oss hur det går till att till exempel anordna ett årsmöte och den typen av saker i våra lokala kommunföreningar.

Man hänvisar med ena handen till studieförbundens historia och tror samtidigt att man med andra handen ska läxa upp oss sverigedemokrater om hur det ska gå till i föreningsdemokrati, men om man kollar decennier bakåt hade Vänsterpartiet såvitt jag vet snarare nära band till diktaturer än

till något slags föreningsdemokrati. Jag måste säga att det blir lite magstarkt att komma och försöka läxa upp mig gällande den saken.

Vi kan också gå in på de andra delarna. Man kan förstås göra folk fattigare med skattehöjningar och lägga fram en ren fantasibudget till Sveriges riksdag, som Vänsterpartiet har gjort, och sedan säga att folk skulle få mer kultur med det. Jag tror inte att folk kommer att ha råd med mer kultur när ni har höjt skatterna upp till taket, utan det är tvärtom, Vasiliki Tsouplaki. När skatterna på bränsle, bränslepriserna och elpriserna skjuter i höjden – och alla andra skatter som ni vill höja – kommer det inte att bli mer kultur. Det blir inte mer kultur med er politik. Det blir mindre kultur.

Anf. 38 KRISTOFFER LINDBERG (S):

Fru talman! Jag vill inledningsvis ställa mig bakom Socialdemokraternas särskilda yttrande.

I politiken behöver ett faktum understrykas tydligt: Sverige är större än Stockholm.

I hela Sverige finns fantastiska verksamheter som tillgängliggör professionell kultur för invånarna och samtidigt skapar arbetstillfällen för kulturskapare i hela landet. Det handlar till exempel om länsteatrar, länsmuséer, regionala operor, arkiv, konserthus och så vidare. Staten står för ungefär en fjärdedel av kostnaden genom kultursamverkansmodellen, men merparten finansieras icke att förglömma av regioner och kommuner. Under lång tid har statens andel av medlen dessutom minskat medan regionerna och kommunerna har ökat sina andelar.

Regeringen föreslår nu att statens anslag till modellen nästa år ska öka med 2,8 miljoner kronor för att delvis kompensera för att anslaget inte längre pris- och löneuppräknas. Det är såklart väldigt välkommet att regeringen ser behovet av mer resurser – även om det kanske är en väldigt liten kompensation – eftersom det har fått stora konsekvenser för de regionala kulturinstitutionerna att man har slutat kompensera för pris- och löneökningar. Utvecklingen leder till färre föreställningar och utställningar, och i längden riskeras faktiskt kulturinstitutioners möjlighet att verka.

För de kommande två åren aviserar regeringen ytterligare neddragningar, med över 40 miljoner kronor, av statens andel i kultursamverkansmodellen. Det ska ses i ljuset av de senaste årens uteblivna pris- och löneuppräknings, den ytterst sparsamma uppräknings i år samt statens över tid minskade ansvarstagande. Det här handlar om just den kulturverksamhet som hjälper Sverige att nå det kulturpolitiska målet att alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet. Vi socialdemokrater föreslår därför en förstärkning av det statliga anslaget även i år i form av 100 miljoner till kultursamverkansmodellen.

Fru talman! Kulturskolan ska finnas tillgänglig på jämlika villkor i hela landet, för alla barn oavsett bakgrund. Vi socialdemokrater vill att frågan om en kulturskolelag utreds. Det skulle ge kulturskolan ett nationellt ramverk och understryka kulturskolans betydelse för barns och ungas utveckling samt kulturskolans roll i den konstnärliga utbildningskedjan i Sverige. En sådan lagstiftning bör utformas som en ramlag i likhet med bibliotekslagen och museilagen.

Prot. 2025/26:43
2 december

*Kultur, medier,
trossamfund och fritid*

I en sådan utredning menar vi också att frågor om hur staten kan bidra till att ytterligare stärka kulturskolan i Sverige, inte minst vad gäller kompetensförsörjningen och den framtida tillgången till utbildade kulturskollärare, bör ingå. Vi föreslår vidare att det statliga utvecklingsbidraget till kulturskolan förstärks från 100 miljoner till 200 miljoner nästa år.

Fru talman! Tillgången till konst och kultur för barn och unga tillgodoses dock inte enbart genom kulturskolans verksamhet. Skolan har en otroligt viktig roll att spela för att alla barn och unga, oavsett var i landet de bor, ska få de upplevelser och den personliga utveckling som ryms i det egna skapandet och i den professionella kulturen som de har rätt till.

Skolverkets läroplan slår fast att kulturupplevelser ska vara en del av lärandet, men tillgången till konst och eget skapande för barn och unga är ojämnt fördelad. I vissa skolor och kommuner görs redan ett föredömligt arbete, men vi ser också att det finns elever som sällan eller aldrig kommer i kontakt med kulturupplevelser under sin skoltid.

Det ska inte spela någon roll vilken kommun du bor i eller vilken ekonomi din skola har. Vi vill därför se en statligt finansierad kulturgaranti i förskola och skola som garanterar att alla barn kontinuerligt får uppleva professionell konst och eget skapande under skolgången, både i skolans lokaler och på plats hos kulturinstitutioner. Det handlar exempelvis om skolbio, scenkonst, eget skapande eller besök på museum. Detta skulle ge alla barn bättre möjligheter att ta del av det svenska kulturlivet och den gemenskap som finns i att utöva kultur och att dela kulturella upplevelser. För att inleda genomförandet av kulturgarantin i skolan föreslår Socialdemokraterna 300 miljoner i ett nytt anslag.

Fru talman! Runt om i vårt land finns en imponerande mängd allmänna samlingslokaler som drivs av föreningslivet. De är en stor tillgång för vårt samhälle; inte minst fyller de en viktig funktion i den kulturella infrastrukturen, både som egna arrangörer och, framför allt, som arena och möjliggörare för andra delar av föreningslivet. De utgör en hörnsten i svenskt kulturliv, bidrar till att göra konst och kultur tillgängligt i hela Sverige och har en avgörande roll för civilsamhällets förutsättningar att verka, inte minst i lands- och glesbygder.

Fru talman! Samlingslokalernas funktion som mötesplatser gör dem också till en resurs i samhällets krisberedskap och vårt civilförsvar. Vi socialdemokrater ser det som viktigt att statens stöd till samlingslokalerna prioriteras och ges långsiktigt. Vi föreslår därför en förstärkning av statens bidrag till allmänna samlingslokaler med 20 miljoner utöver regeringens förslag.

(Applåder)

Anf. 39 ROLAND UTBULT (KD) replik:

Fru talman! Tack för anförandet, Kristoffer Lindberg!

Jag tänkte ta upp ett fenomen som jag tycker är intressant, nämligen hur det kan bli så att man ändrar sig som parti.

Ledamoten talade om kultursamverkansmodellen. Den infördes av alliansregeringen 2009, tror jag att det var, och har anammats av socialdemokratin – och egentligen av hela det politiska landskapet. Man kan ha synpunkter på utvecklingen, men nu ingår kultursamverkansmodellen i varje partis politik. Det tycker jag är spännande.

Sedan har vi fritidskortet. Det har ledamoten och jag, liksom även andra ledamöter, debatterat flera gånger. Man kan väl säga att ni har varit ganska motsträviga, Kristoffer Lindberg. Eftersom jag tycker att det här är intressant och spännande blir min fråga: Vad är det som gör att ett parti, i det här fallet Socialdemokraterna, anammar fritidskortet efter att ha varit så motsträvigt och tvärtemot det? Nu har ni ändrat er; ni tar inte bort det ur er budget. Hur gick det till? Kanske kan vi få en liten inblick i Socialdemokraternas inre liv här. Hur går snacket? Hur går det till när ett parti ändrar sig på det sättet?

Anf. 40 KRISTOFFER LINDBERG (S) replik:

Fru talman! Enligt ett inlägg har vi en grandios självbild, och sedan ska vi ändå dela med oss av vårt inre liv här i kammaren. Jag vet inte vem jag ska lyssna på!

Jag tänker dock så här: Regeringens fritidskortsreform genomförs nu. Det vi socialdemokrater delar med regeringen och ledamoten är ambitionen att fler barn och unga ska få möjlighet till en aktiv och meningsfull fritid. Sedan ifrågasätter vi fortsatt om fritidskortet är rätt reform för att nå dit, men nu är den genomförd. Den pågår just nu – med blandad framgång, kan man väl säga.

Över en tredjedel av medlen, motsvarande omkring en kvarts miljard, ska gå till administration hos E-hälsomyndigheten och Försäkringskassan. Vår kritik har varit att det framför allt handlar om resurser som i stället hade kunnat gå till att stärka verksamheter där barnen finns – på fotbollsplaner, i kulturskolor, i danslokaler och i friluftsområden.

Att reformen nu har införts gör att det blir ännu viktigare för regeringen att säkerställa en gedigen och transparent uppföljning av fritidskortet. Det måste bli tydligt vilka barn det är som faktiskt nås av stödet. Det är avgörande för att få svar på om tillgången till aktiviteter har ökat där behoven är som störst eller om stödet snarare har förstärkt redan existerande skillnader.

Regeringen behöver också redovisa hur mindre, ideellt drivna föreningar klarar av de krav som ställs i det här systemet, som inte är det enklaste att hantera, och om resurserna i praktiken koncentreras till allt färre och större aktörer.

Vi kommer att följa genomförandet av fritidskortet noggrant, men vi kommer också att fortsätta arbeta för en politik som bygger barns och ungas fritid från grunden, med fler ledare, fler lokaler och fler trygga gemenskaper.

Utifrån det anförande som ledamoten begärde replik på vill jag fråga: Hur ställer sig ledamoten till våra förslag om kulturskolan, om kulturgaranti för barn och unga, om att rädda den regionala kulturen och om att stötta de allmänna samlingslokalerna?
(Applåder)

Anf. 41 ROLAND UTBULT (KD) replik:

Fru talman! Jag vill säga detta till ledamoten: Ni har ju anammat fritidskortet. Jag tycker att du börjar vackla lite i detta, Kristoffer Lindberg. Det låter som att det fortfarande är lite motsträvigt, men ni har anammat det och kommer inte att ta bort det ur er budget. Om ni mot all förmodan skulle ta regeringsmakten igen lär det finnas kvar.

Det är dock klart att sådana här stora reformer har vissa barnsjukdomar. Jag märker att ledamoten verkligen har satt sig in i det här med fritidskortet, och det gläder mig väldigt mycket. Det märks tydligt att det finns ett starkt intresse.

Jag stannar kvar vid det här med att ändra åsikt. Ni har ju anammat kultursamverkansmodellen. I jättestora frågor, som Natofrågan, har ni också ändrat er. Nu är vi med i Nato. Fritidskortet är inte en lika stor fråga, men jag nämner det i alla fall. Det visar väl att politik är det möjligas konst.

Jag funderar fortfarande på om det kanske är extra knepigt att anamma ett förslag som kommer från Kristdemokraterna. Kan det vara så, eller handlar det bara om oro över vad folk ska säga och oro för att förlora röster i valet 2026? Ledamoten får gärna beskriva hur tankarna går här.

Anf. 42 KRISTOFFER LINDBERG (S) replik:

Fru talman! Jag tänker hålla mig ifrån att recensera kvaliteten på förslag som kommer från Kristdemokraterna; det kan vi ta här utanför senare.

Fritidskortets framtid och hur vi ser på den ligger nog väldigt mycket i uppföljningen och vad resultatet av detta blir. Det är viktigt att pengarna går till det som de är tänkta att gå till och att de inte förstärker redan existerande strukturer utan faktiskt når ut dit där de behövs.

Jag ställde några frågor till ledamoten som ledamoten kanske inte hörde eller valde att ignorera, men jag kan avslutningsvis sammanfatta det ungefär så här: Vi har fått se ett halverat utvecklingsbidrag från den här regeringen till kulturskolan och en mycket tuff ekonomisk situation för kommuner och regioner. Vi har ett läge där staten tvingar regionerna till neddragningar på välfärden och på kulturen. Regeringen svälter ut den regionala kulturen. Man flaggar för att hela scenkonstinstitutioner är hotade, och nio av tio kulturskolor tvingas till nedskärningar. Hur länge ska regeringssidan stå svarslös i de här frågorna?

Jag kan inte dra någon annan slutsats än denna: Antingen bryr sig regeringen inte om vare sig kulturskolor eller tillgången till kultur utanför Stockholms innerstad, eller så vill regeringen och Sverigedemokraterna att kommunerna och regionerna ska höja sina skatter för att stoppa nedskärningarna i vård, skola, omsorg och kultur så att de själva, i regeringsställning, kan fortsätta sina skattesänkningar för de allra rikaste i samhället. (Applåder)

Anf. 43 EMMA AHLSTRÖM KÖSTER (M):

Fru talman! Idrotts- och friluftslivet har en helt unik förmåga att skapa gemenskap mellan generationer och mellan människor med olika social bakgrund. Samtidigt är det en arena för demokrati, kreativitet och social tillhörighet.

När vi tog över regeringsmakten för snart fyra år sedan hade Socialdemokraterna lett landet i åtta år. Det var åtta förlorade år. Det var tydligt att det dåvarande regeringsunderlaget inte förmådde få ordning på tryggheten eller ekonomin och att man inte förmådde hantera kulturområdet.

Om några månader står vi vid ett viktigt vägskäl. Antingen får vi återigen en mandatperiod präglad av osäkerhet och handlingsförlamning, eller så fortsätter vi på den inslagna vägen. Det senare alternativet innebär att vi tar krafttag mot brottsligheten och återupprättar hushållens köpkraft samtidigt som vi kan satsa på kulturen och fritiden.

Fru talman! Den här regeringen har både mandatet, viljan och förmågan att satsa på idrott och kultur. Vi gör det dock inte med gårdagens lösningar, för då får vi gårdagens resultat. Under de tre år som har fortlöpt har en rad åtgärder vidtagits för att tillgängliggöra idrott och kultur. Mycket av det som genomförts har redan nämnts här i tidigare anföranden, men jag vill lägga till någonting som ännu inte har berörts.

Förra veckan besökte jag Svenska Fotbollförbundet. Man talade varmt om Idrottsklivet, som är en av regeringens viktiga reformer för att barn som står långt ifrån ett aktivt fritidsliv eller sportutövande ska ha möjlighet att hitta dit. Detta betänkande är av extra stor vikt eftersom det har möjliggjort, och även framöver kommer att möjliggöra, att också den som i dag står långt ifrån bjuds in.

Fru talman! Svenska barn rör sig alldeles för lite. Många når inte upp till 60 minuters fysisk aktivitet varje dag, vilket är den rekommenderade tiden. Det håller inte. Därför har regeringen gjort mer för att barn, oavsett bakgrund, ska ges möjlighet till en aktiv och meningsfull fritid. Vi vet att barn som rör sig mycket på fritiden presterar bättre i skolan och mår bättre. I slutändan är detta en rättvisefråga.

Tidigare i år lanserade vi fritidskortet. Det är ett stöd riktat till barn och unga mellan 8 och 16 år som kan användas som betalning för en fritids- eller kulturaktivitet. Socialdemokraterna har sagt att det är en dyr reform. Vi moderater säger i stället att föräldrarnas ekonomi inte ska stå i vägen för möjligheten att spela fotboll eller att lära sig spela gitarr.

I går, den 1 december, hade 338 147 fritidskort beviljats. Det är faktiskt ett imponerande antal. Över 40 000 barn och unga har beviljats det lite dyrare stödet på 2 000 kronor. De kommer från familjer som tar emot bidrag.

Låt oss konstatera att vi är på rätt väg. Barn som tidigare stod långt ifrån en fritidsaktivitet har nu blivit inbjudna.

De som ställer sig positiva till Socialdemokraternas argument att fritidskortet är för dyrt behöver ställa detta i relation till vad det hade kostat att de över 40 000 barn som i dag har tagit del av 2 000 kronor inte hade bjudits in. Vad hade det kostat i stillasittande? Vad hade det kostat i psykisk ohälsa? Vad hade det kostat i försämrade skolresultat? Vad hade det kostat i brist på tillit och gemenskap?

Det tål att understrykas att reformen är en av många insatser som genomförs ute i landet. Jag är stolt över att regeringen har vågat tänka nytt och inte har fastnat i gamla spår.

Fru talman! Jag vill också påpeka att regeringen har satsat extra på simundervisning. Vi ser att Sverige tappar när det gäller denna kompetens, och vi gör någonting konkret åt det.

Vi skjuter också till pengar till Fritidsbanken för att göra det lättare för fler att komma över prisvärd idrottsutrustning. Detta gäller även parasportutrustning, som är dyr men viktig.

Fru talman! Jag vill också säga några ord om friluftsliv. I budgeten för 2026 avsätter vi 5 miljoner kronor till friluftslivets organisationer. Det är för att alla människor ska ha möjlighet att få naturupplevelser, få känna välbefinnande i skog och mark, hitta social gemenskap och få ökad kunskap om natur och miljö. Att vistas i naturen ger dessutom många viktiga hälsoeffekter.

En nyligen släppt rapport från Svenskt Friluftsliv visar att tre av fyra anser att friluftsliv är viktigt för hälsa och välbefinnande, men många anser också att de inte är ute i naturen så mycket som de hade önskat. Därför är jag glad att vår politik har uppmärksammat frågan och bjudit in fler – eller bjudit ut.

I Sverige ska det vara lätt att ta ansvar för sin hälsa. Det går att läsa vad statsbidragen har gjort för friluftsorganisationerna under mandatperioden – men ännu viktigare vad de har haft för betydelse och effekt.

Fru talman! Idrott, kultur och friluftsliv handlar om frihet att utvecklas, möta andra människor, hitta sig själv och utforska nya idéer och uttrycks-sätt. Denna frihet kan vi aldrig ta för given, och den kräver att vi skapar förutsättningar utan att detaljstyra. Regeringens budget balanserar just des-sa två delar.

Vi stärker också det civila samhället. Vi vill utveckla och förbättra ci-vilsamhällets möjlighet att göra människor delaktiga och stärka förutsätt-ningarna för människor att kunna bidra till samhällsutvecklingen och för-djupa sin kunskap.

I budgeten för 2026 har regeringen lagt cirka 17,3 miljarder på det om-råde vi nu debatterar. Av dessa medel går en stor del till just idrott: 2,1 mil-jarder för att vara exakt. Jag är särskilt stolt över att en del av dessa pengar går till att verka för att de som står längst ifrån idrotten ska hitta dit. Vår politik har lett till mätbart fler idrottade timmar. Idrottslivet, fritidskortet och fokus på rörelsefrämjande aktiviteter och friluftsliv är regeringens me-lodi. Regeringen står för målmedvetenhet och en effektiv politik där vi ser problemen och vill göra skillnad i praktiken.

Fru talman! Med dessa ord yrkar jag bifall till utskottets förslag till beslut.

(Applåder)

Anf. 44 ANNE-LI SJÖLUND (C):

Fru talman! Idrotten och friluftslivet är så mycket mer än fysisk akti-vitet. Det är gemenskap, framtidstro och en av våra starkaste krafter för att skapa ett Sverige där människor växer. För Centerpartiet är det självklart att alla ska kunna delta oavsett ålder, funktionsförmåga, bakgrund eller postnummer.

I varje samhälle som står starkt möts människor, inte för att någon myndighet sagt det utan för att det är så vi människor fungerar. Vi tränar tillsammans, lär tillsammans och skapar tillsammans – på skolgården, i simhallen, i den där första hallen där bollar studsar, skor gnisslar och drömmar tar fart och ute på stigen där barn upptäcker rörelseglädjen långt innan de själva förstår hur viktig den är.

Därför satsar Centerpartiet på föreningslivet och idrottsrörelsen. Vi vill ge föreningar stabila villkor, mindre krångel och mer frihet, för när före-ningslivet fungerar så fungerar samhället. När barn möter trygga ledare minskar otryggheten. När människor rör sig mår de bättre. När vi investe-rar i gemenskap investerar vi i framtiden.

Fru talman! Detta utgiftsområde handlar om just det, alltså det som bygger Sverige på riktigt. Politiken för det civila samhället handlar om de platser där människor faktiskt möts och där sammanhållningen skapas. Det handlar om idrottshallarna, lederna, bygdegårdarna, studiecirklarna och

folkhögskolorna. Det är där ensamhet bryts, unga hittar sin väg och gemenskap får fäste.

Demokratins infrastruktur är bygdegårdar, samlingslokaler, scoutverksamhet, idrottsföreningar, friluftsföreningar, körer och samtalsgrupper. I alla dessa miljöer skapas den tillit ett land behöver för att hålla ihop. Detta kan vara helt avgörande lokalt. Det kan handla om den där bygdegården som är den enda öppna platsen i byn eller den där föreningen som kämpar för att hålla dörren öppen. Men föreningarnas kostnader ökar samtidigt som stödet står still. Det håller inte.

På Sveriges landsbygder ser vi att biblioteken stängs ett efter ett och att bokbussen inte längre kommer för att hållplatsen har lagts ned. Vi ser att studieförbund läggs ned och att lokaler på hembygdsgården stängs. Allt detta sker för att regeringen tar bort pengarna från de organisationer som håller landsbygdens kulturliv levande i praktiken. Så kan vi inte ha det. Landsbygden har samma rätt till kultur, folkbildning och mötesplatser som storstäderna.

Idrott och friluftsliv är inte bara aktivitet. Det är folkhälsa, livskvalitet och beredskap. Människor som rör sig i naturen, som samarbetar och som hittar i mörker och kyla står starkare när samhället provas. Det handlar också om när barn springer på stigar som om världen vore deras och när vi sitter på en bergsknalle och förstår att detta är värt att bevara.

Men naturen är inte tillgänglig av sig själv. Leder måste skötas, skyltar ska vara synliga och grillplatser får inte förfalla. Därför satsar Centerpartiet på friluftslivet: trygga leder, tillgängliga områden och långsiktiga villkor för friluftsföreningarna.

Naturen är vårt största, och billigaste, utomhusgym. Varje satsad krona på friluftsliv ger fler tillbaka i minskad ohälsa, mindre ensamhet, bättre psykiskt mående och starkare lokalsamhällen. Naturen ska vara till för alla, och varje satsning på friluftsliv får vi igen många gånger om.

Fru talman! Inför vinter-OS i Milano Cortina känner vi stolthet. Våra idrottare visar vilken kraft som finns i blågult. De inspirerar barn och visar vad som är möjligt när talang möter hårt arbete. Men bakom framgångarna finns en hård verklighet. Många elitidrottare lever under orimliga villkor och riskerar att snart behöva betala för att tävla för Sverige. Det vill Centerpartiet ändra på. Sverige ska ha råd med både bredd och topp. Ingen ska behöva låna pengar för att representera landet. Vi har dessutom sett hur idrottare som Paralympicsmedaljören judokan Nicolina Pernheim Goodrich har fått kämpa mer för sin assistans än för sin sport. Det kan inte få fortsätta. Därför satsar vi på både elitidrott och jämlik idrott.

Idrott är en av de största frihetsreformerna Sverige har. Det är rörelse, glädje och hälsa men också modet att pröva något nytt, stödet från en lagkamrat och tryggheten när en ledare ser dig. Idrott är en av våra starkaste motkrafter mot otrygghet, stillasittande och psykisk ohälsa. Men om idrott verkligen ska vara för alla måste staten ta ansvar.

Civilsamhället är den väv som håller Sverige samman. Ledare, funktionärer och föreningar skapar trygghet och engagemang, men de behöver bättre förutsättningar och mindre byråkrati. Därför vill Centerpartiet stärka stödet till samlingslokaler och bygdegårdar och återställa villkoren för studieförbunden, som är en av våra viktigaste demokratiska institutioner. När regeringen skär ned försvinner replokaler, språkcirklar, kulturprojekt och mötesplatser i hela landet.

Fru talman! Framtidstro skapas inte här inne, i den här kammaren. Den skapas när människor känner att de hör hemma, när de får bidra och när någon tror på dem. Det fina är att lösningarna ofta är enkla: en stig, en led, en förening, en samlingslokal, en eldsjäl. Det är det idrotten gör. Det är det friluftslivet gör. Det är det civilsamhället gör. Därför prioriterar Centerpartiet just detta i vår budget. Det är ju där livet händer: på fotbollsplaner och slaskiga löparbanor, i parasportens träningslokaler, på vandringsleder och vid grillkåtor, i bygdegårdar, scoutlokaler och replokaler, i studiecirklar och på folkhögskolor. Det är också där politiken måste börja.

Centerpartiet satsar på gemenskap, rörelse, frihet och tillgänglighet i hela landet, för det gör Sverige starkt.

Jag står givetvis bakom Centerpartiets särskilda yttrande.
(Applåder)

Anf. 45 RUNAR FILPER (SD):

Fru talman! Jag börjar med att yrka bifall till kulturutskottets förslag till beslut i betänkandet.

Det svenska kulturarvet är viktigt och avgörande för vår identitet och sammanhållning. Det är ovärderligt. Det innefattar svensk historia, både materiellt och immateriellt, och ger förståelse och kunskap om tidigare generationers slit, kunskaper, tro och levnadsöden och förklarar även vår egen samtid.

Kulturarvet är centralt. Det är historien om Sverige. För att detta värdefulla arv ska fortsätta att vara meningsfullt krävs en långsiktig politik som värdesätter och slår vakt om det.

Att ge fler människor tillgång till kultur och till Sveriges museer är en viktig gärning. Museerna ser till att kulturarvet bevaras och levandegörs. Satsningar gör att de kan fortsätta att bedriva en verksamhet av hög kvalitet. Museer som är stiftelser har fått anslag för att deras verksamhet ska stärkas och fler få tillgång till kultur.

Till exempel är Nordiska museets roll som kulturbärare och bevarare av kulturarvet stor. Museet bevarar både materiellt och immateriellt kulturarv, såsom föremål, traditioner, seder, sägner och visor. Dess roll för att bevara det immateriella kulturarvet är omistlig. Museet är expertinstans för muntliga traditioner, uttryck, sociala sedvänjor, riter och högtider, och det dokumenterar aktivt detta levande kulturarv.

Förstudien om ett nationellt museikort som kan ge fler möjlighet att besöka några av våra många museer runt om i landet är också ett intressant initiativ. Det har slagit väl ut i vårt grannland Finland, och det skulle kunna få fler att ta del av och intressera sig för vårt kulturarv.

Tidöregeringens kulturbudget har de senaste åren inneburit ökade anslag till bidragsfastigheter som förvaltas av Statens fastighetsverk. Mellan 2024 och 2026 har anslaget höjts med totalt 450 miljoner kronor för att förbättra underhållet av kulturhistoriska byggnader som fornlämningar, fästningar och slott.

Satsningen syftar till att hantera brister i underhållet som tidigare har funnits. Det handlar alltså om kulturhistoriskt värdefulla byggnader som inte kan finansiera sitt eget underhåll genom hyresintäkter. Totalt läggs 1 320 miljoner på sådana fastigheter under tre år, 2024–2026. Det tidigare anslaget räckte inte för att täcka underhållsbehovet, vilket ledde till en risk för förfallna byggnader.

Fastigheter som ingår är bland annat Riddarholmskyrkan och slott som Skokloster och Nyköpingshus. Fästningar som fått satsningar tidigare är Karlstens fästning, Nya Älvsborgs fästning, Bohus fästning och Varbergs fästning, för att nämna några. Dessa fastigheter är en viktig del i berättelsen om vår historia. Där finns nycklarna till vårt förflutna. Detta är en viktig kulturarvsinsats som Tidöpartierna har prioriterat.

Digitaliseringssatsningar för bland annat Riksarkivet har också gjorts för att påskynda arbetet med digitaliseringen av kulturarvet. Redan i fjol anslogs medel för att stärka arbetet med att digitalisera kulturarvet. Reformen innebär att regeringen satsar 20 miljoner kronor årligen 2024–2026 för att säkra kulturarvet genom digitalisering av arkiv- och föremålssamlingar inom statliga museer, annan statlig verksamhet och verksamheter med statligt stöd. Att kulturarvet finns digitalt tillgängligt är av stor vikt, inte minst som en beredskapsåtgärd.

Läsfrämjande och läsförståelse är en prioriterad fråga. Statens skolverk och Statens kulturråd fick under 2024 i uppdrag att ta fram läslistor med olika typer av litteratur som ska vara ett stöd för förskollärare och lärare. Denna insats kompletterades ytterligare i fjol.

I de budgetar som lagts fram har stora satsningar återkommande gjorts på läsning på olika vis, inte minst när det kommer till skolan och elevers möjlighet att få adekvat läsning och litteratur i klassrummen. Förlängningen av den tidigare beslutade satsningen på folkbibliotekens läsfrämjande arbete riktat till barn och unga är bra. De 40 miljoner kronor som nu avsätts till detta kommer att vara välgörande.

Skolan är en viktig aktör för att ge alla barn och ungdomar möjlighet att möta kulturarvet redan i ung ålder. Detta ger eleverna kunskap och upplevelser av det förflutna som gör dem bättre rustade att förstå sin samtid och forma sin framtid.

Till sist vill jag nämna några ansatser som kanske kan så lite frön inför kommande förhandlingar. Få andra idéer och institutioner har haft en så betydande påverkan på den svenska kulturen som kristendomen och den svenska kyrkan. Genom åren har den svenska kulturen och den svenska kyrkan ömsesidigt påverkat varandra.

Under det senaste århundradet har sekulariseringar och förändringar inom kyrkan resulterat i att många har valt att lämna Svenska kyrkan och därigenom avstå från att betala kyrkoavgift. Detta har lett till en betydande minskning av kyrkans resurser. Detta innebär en hotbild mot Sveriges största samlade fysiska kulturarv, som fortfarande används i sitt ursprungliga syfte.

Ersättningen har varit densamma sedan 2009 fram till 2024, då SD-regeringen eller Tidöregeringen höjde den från 460 till 490 miljoner årligen. I SD:s kulturarvsmiljard, som vi hade 2021 i den sista budget vi lade fram innan vi fick en gemensam Tidöbudget, anslog vi den summa som kyrkan egentligen skulle ha med tanke på värdeminskningen: 700 miljoner kronor.

Med detta tackar jag fru talmannen för ordet och ber om ursäkt om jag överskred talartiden med 50 procent.

(TREDJE VICE TALMANNEN: Det var mer än 50 procent, tyvärr.)
(forts.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.56 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 18.00.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 18.00.

*Kultur, medier,
trossamfund och fritid*

§ 7 (forts.) Kultur, medier, trossamfund och fritid (forts. KrU1)

Anf. 46 PETER OLLÉN (M):

Fru talman! Först vill jag rikta ett tack till alla de kulturskapare som förhoppningsvis lyssnar på den här debatten via tv-apparater runt om i landet.

I en tid av politisk polarisering känns det glädjande att tillhöra kulturutskottet, där vi inom flera områden valt att arbeta tillsammans.

Nu i december kommer vår gemensamma undersökning av dataspelsbranschen och om hur vi på bästa sätt kan stödja den politiskt. Representeranter från alla åtta partier har under Lars Mejern Larssons ledning arbetat med detta i ett och ett halvt år. Vi har rest runt och mött denna bransch, som hittills varit rätt osynlig politiskt trots att den omsätter nästan dubbelt så mycket som musik- och filmbranscherna tillsammans.

Drygt 9 000 anställda vet nu att vi bryr oss. Tillsammans har vi åtta partier också konstaterat att det behövs mer praktiskt inriktade utbildningar och att det behöver finnas kluster att ansluta sig till där man till en låg kostnad kan sitta med likasinnade. Vi säger också att när branschen går på export ska den kunna få hjälp från svenska myndigheter.

I de kulturella och kreativa branscherna arbetar 230 000 personer. Detta är numera definierat som en svensk basindustri.

Fru talman! Användningen av illegal ip-tv ökar kraftigt. Över 2 000 hemsidor erbjuder nu tusentals kanaler till en kostnad av ett par hundralappar i stället för 1 000 kronor. De erbjuder sport, filmer och serier men betalar ingen royalty till vare sig filmskapare eller idrotten. Det får förödande konsekvenser. På fyra år har användarna ökat från 200 000 till 700 000 svenska hushåll. I bakgrunden finns brottssyndikat som levererar tjänster och tar merparten av pengarna. Bara filmbranschen förlorar 300–400 miljoner årligen på illegal tv.

Illegal ip-tv är mycket oroande även när det kommer till falsk nyhetsförmedling. Det finns redan 850 kända falska SVT-inslag på nätet. Illegal ip-tv, som nu når så många, är ett mäktigt vapen för den som vill berätta att Gotland nu är invaderat eller visa bilder på hur den svenska regeringen flyr landet – allt i syfte att skrämma och uppvigla.

Att vi i Sveriges riksdag arbetar gemensamt för att stoppa illegal ip-tv visade vi förra veckan, när ledare för sju av kulturutskottets åtta partier mötte berörda tv-bolag, idrotten och filmen under ett gemensamt möte här i huset.

Kampen mot desinformation har bara börjat. Youtube och Google berättade att de i fjol tog bort 4,1 miljarder illegala inslag.

Fru talman! Det var mycket glädjande att Copyswede, efter många års stridande i domstol, fick loss 2 miljarder kronor från databranschen. Dessa pengar är nu fördelade till kreativa skapare inom en rad områden. Det är ett mycket välkommet tillskott, som dessutom följs av 200 miljoner årligen.

Fru talman! Nästa stora utmaning är upphovsrätten inom artificiell intelligens. När man söker svar och hjälp ska naturligtvis ersättning ges till den som skapat det som ger hjälpen.

Vi behöver nu AI-modeller baserade på enbart svenskt material, så att den som vill skapa en illustration, hitta ett trumbeat eller ha hjälp med en text ska kunna få detta stöd samtidigt som kreatören får betalt.

Stim har skapat en modell som fungerar för musik. Kungliga biblioteket har fått regeringens uppdrag att mata in allt sitt material. Och Bonus har sagt sig vara redo att axla ansvaret att fördela ersättningspengar.

Gör vi detta rätt och säkrar en klok och hållbar modell kan Sverige slippa det fullständiga kaos som nu råder i USA, där processer drivs över hela landet.

Låt oss skapa en svensk AI-modell som parterna enas om – tidningsutgivare, författare, tonsättare, illustratörer med flera. Precis som snickaren får ersättning för sitt arbete ska de kreativa få betalt för det de gör.

Låt mig avslutningsvis få uttrycka en glädje över det i mina ögon viktigaste som skett på kulturens område under den här mandatperioden.

Vi tillträdde i en verklighet där var femte elev lämnade nionde klass utan att kunna läsa, skriva och räkna. Vi har nu finansierat fysiska böcker i lågstadiet, och ambitionen är att ingen ska lämna tredje klass utan grundläggande färdigheter.

Vi har gjort ett aktivt val att under perioden satsa på barns och ungas läsande. Läroboksstödet är 755 miljoner kronor bara i år; det var noll när vi tillträdde. Nu ska bemannade skolbibliotek finnas på alla skolor. Det kostar 460 miljoner kronor årligen. Och hundratals ytterligare miljoner har gått till att köpa in böcker till biblioteken.

Jag har samtidigt djup respekt för dem som smärtsamt drabbats när medel fördelats om. Jag hoppas verkligen att vi kan få igång tillväxten, så att även medlen till scen- och bildkonsten kan öka.

Moderaterna har sitt fokus på läsande och lärande för barn och unga, på en juridisk kamp för att kreativa människor ska få ersättning för sitt arbete och på att hitta vägar för bredare stöd till kulturen.

Avslutningsvis vill jag yrka bifall till utskottets förslag.
(Applåder)

I detta anförande instämde Carl Nordblom (M).

Anf. 47 VASILIKI TSOUPAKI (V) replik:

Fru talman! Jag hörde att Peter Ollén ville ha replik på mitt anförande tidigare och inte fick chansen. Därför tar vi ett litet replikskifte nu.

Det jag tänkte diskutera är ersättningen för utvecklingen av en AI-modell. Jag diskuterade den frågan tidigare med Peter Olléns kollega. Det lät som att det fanns nya besked.

När regeringen presenterade sin budget i september kom det massiv kritik från Tidningsutgivarna, Författarförbundet, Förläggareföreningen med flera. De påpekade att det inte fanns en finansiering i regeringens budget för den upphovsrättsliga ersättningen när det gällde utvecklingen av AI-modellen på Kungliga biblioteket. Men nu lät det som att ledamoten hade ny information. Det lät lovande, så jag vill fråga ledamoten: Har det hänt någonting nytt när det gäller möjligheterna till ersättning? Om det inte finns pengar i budgeten undrar jag om Kungliga biblioteket kommer att få hosta upp det här från någon annan del av sin finansiering. Eller hur är det tänkt att frågan ska kunna lösas?

Anf. 48 PETER OLLÉN (M) replik:

Fru talman! Det är mycket riktigt att uppdraget gavs till KB i budgeten och att parterna sedan har påpekat olämpligheten. Detta är då enligt EU-lagstiftning. När man använder upphovsrättsskyddat material för forskning får man lov att göra det utan att ersättning ges till rättighetshavarna. Det man då hade tänkt från KB:s sida var att man skulle skanna in detta och bara tillgängliggöra det för forskningen.

Jag tror att det finns ett för begränsat tänkande i det. Skannar de väl in detta och skapar en modell med det unika vi har i Sverige – pliktexemplaren skickas in till Kungliga biblioteket – ska man givetvis också hitta en modell så att allmänheten kan få tillgång till detta och hitta lösningar för betalning.

Det är det Copyswede har gjort med de 2 miljarder som jag pratade om här, och det är det som Bonus gör när det gäller kopieringsersättningen. Det görs också i sin mest basala form varje gång man lånar en biblioteksbok; jag tror att man som författare får runt 2,30 i ersättning per utlåning.

I Norge delas 30 eller 40 miljoner ut till rättighetsinnehavare enligt samma modell som Bonus till exempel när man skannar på biblioteket, och jag vet att det nu pågår en diskussion hur vi ska göra detta innan vi gör materialet tillgängligt från KB.

Anf. 49 VASILIKI TSOUPLAKI (V) replik:

Fru talman! Tack, Peter Ollén, för svaret! Det verkar inte som om det är helt klart men att regeringen jobbar med frågan. Är det så jag ska tolka svaret?

Jag tänker att det är skillnad när det gäller forskning och biblioteksverksamhet. Det här är ju ett uppdrag att ta fram en AI-modell, och jag tänker att det är lite mer än pliktlagstiftningen. De som har lämnat in sitt material till Kungliga biblioteket, säkert med glädje, har ju inte kunnat förutse att det ska användas just för AI-utveckling.

Jag tycker att det är väldigt viktigt att det utvecklas en svensk språkmodell för AI-användning som offentlig sektor kan använda sig av, men då måste man också se till att upphovspersonerna får skäligt betalt. Jag tycker nog att även om det skulle visa sig att det är möjligt att använda EU-direktivet på det sättet är det moraliskt fel. Regeringen har ändå en skyldighet att se till att Kungliga biblioteket kan betala författare, journalister och så vidare för användningen av materialet, annars bygger vi likasom in en konflikt och en dålig känsla kring den här AI-utvecklingen redan från början. Det ska inte behöva finnas en motsättning mellan att ta fram

en fungerande språkmodell på svenska och att se till att våra upphovs-
rättspersoner får rätt ersättning.

Om det inte går att lösa innan dess hoppas jag att det kan justeras i
vårändringsbudgeten så att man inte kör igång utan att ha löst ut de här
viktiga frågorna. Håller ledamoten med om det vore det toppen!

Prot. 2025/26:43
2 december

*Kultur, medier,
trossamfund och fritid*

Anf. 50 PETER OLLÉN (M) replik:

Fru talman! Det här är väldigt intressant. Stim har en mjukvara som
kan gå in och analysera en låt och höra att ett trumbeat eller en doakör som
ligger där bakom är hämtad från en viss låt. Man kan alltså dissekera en
låt så att man vet ned till delar av ören hur ersättningen ska betalas när den
låten spelas.

Deras bedömning är att man rent tekniskt bör kunna göra något med
liknande precision även när det gäller bilder och text för svensk AI-
användning. Då får man inte den här lite grova fördelningen som Bonus
har, där man fördelar en viss mängd till författarkollektivet, en viss mängd
till andra och så vidare.

Om visionen är att det som KB nu gör ska kunna licensieras ut till
kommersiella aktörer inom AI-området så att svenskar helt legalt ska kun-
na söka utifrån olika delar av svenskt material ser det alltså ut att vara
tekniskt möjligt. Jag vågar inte säga några summor, men när man har löst
det här och fått upp volym i AI-användningen tror jag att vi pratar om
väsentligt mer än de 30–40 miljoner som det är i Norge. Då blir det också
möjligt för folk att anpassa och få en tidning med det som är relevant för
just dem. Vi ska absolut ha höga ambitioner inom detta.

(Applåder)

Anf. 51 ANNA-LENA HEDBERG (SD):

Fru talman! Svenskt idrotts- och friluftsliv är något djupt svenskt. Vi
har nog alla ett eget minne av just detta – en fisketur med mamma och
pappa eller mor- eller farföräldrar, en vandring i de svenska fjällen, skid-
semestern på sport- och påsklovet eller en tur i svampskogen.

Jag minns hur jag åkte i längdskidspåret med pappa springande i lös-
snön bredvid, hejande för att peppa mig att fortsätta fast jag låg absolut
sist i skidloppet – samma underbara pappa som fanns med och hejade lika
mycket under den korta fotbollskarriären där mina enda mål utgjordes av
två självmål. Samma föräldrar spenderar nu sitt liv som pensionärer med
att åka på barnbarnens och barnbarnsbarnens aktiviteter och lika kärleks-
fullt heja fram dem, fast jag måste erkänna att de är större talanger än vad
jag var.

Det är ledare och föräldrar som mina som vi måste värna om, för det
är de som får oss och våra barn att känna tillhörighet och att vi är en del
av något viktigt. Att kunna vandra, fiska, åka skidor och ta del av naturen
är tradition, kultur och välbefinnande i ett. Det är en del av vår nationella
identitet, vårt kulturarv.

Fru talman! Idrotten och friluftslivet är två av de mest sammanhållande
krafterna i vårt land. De bygger gemenskap, stärker folkhälsan och ger
barn och unga positiva sammanhang att växa i.

Därför är det glädjande att vi genom Tidösamarbetet har en budget som
är både ansvarsfull och kraftfull för just dessa områden. Sverigedemokra-
terna har länge betonat vikten av trygghet, tydliga prioriteringar och en

effektiv användning av skattebetalarnas pengar. Vi fortsätter att stärka stödet till idrott och friluftsliv på ett sätt som vi ser ska ge verklig nytta.

Fru talman! Idrottsrörelsen är en av de viktigaste skyddsfaktorerna som vi har mot psykisk ohälsa, kriminalitet och utanförskap. När barn och ungdomar får en meningsfull fritid, när de ingår i ett lag och möter vuxna förebilder läggs grunden för tryggare samhällen. Därför är det rätt och viktigt att Tidöbudgeten prioriterar satsningar i de områden där behoven är som störst.

Genom att rikta stöden mer träffsäkert säkerställer vi att de går till verksamheter som verkligen gör skillnad – till barn- och ungdomsidrotten, till föreningar som arbetar för att skapa trygga och drogfria miljöer, till idrottsledare som står där varje kväll, ofta helt ideellt, och håller ihop det som annars riskerar att falla isär.

Sverigedemokraterna står upp för idrotten som en positiv kraft, och därför ska pengarna gå till just idrott och inte till sidoprojekt eller politisering. Vi vill att varje skattekrona ska vårdas och användas på ett sätt som gynnar folket. Vi vill ha mer nytta, mindre slöseri och högre krav på transparens.

Fru talman! Därför är det glädjande att regeringen och Tidöpartierna fortsätter att värna och utveckla friluftorganisationerna, stärka leder och naturmiljöer och se till att fler kan ta del av vår gemensamma natur. För oss sverigedemokrater är detta inte bara en fråga om rekreation utan även om folkhälsa, om rotfasthet och om att bevara de värden som gjort Sverige till Sverige. När fler får möjlighet att komma ut i naturen växer både stoltheten och sammanhållningen i landet.

Fru talman! Det ska vara enkelt att idrotta och enkelt att vistas i naturen. Det ska finnas föreningar som fungerar, ledare som orkar och anläggningar som går att använda. Fler barn måste få möjligheten att se sin mamma eller pappa springande i lössnön runt elljusspåret och hängivet heja på lilla dig som kämpar just där och då.

Med denna budget stärker vi de strukturer som fungerar och som bärs av det civila samhällets engagemang. Sverigedemokraterna är stolta över att ha varit en drivande kraft i att skapa denna mer ansvarsfulla, mer träffsäkra och mer hållbara inriktning. Vi står bakom den här budgeten därför att den stärker tryggheten, folkhälsan och sammanhållningen i Sverige.

Jag yrkar bifall till regeringens förslag inom utgiftsområde 17.
(Applåder)

I detta anförande instämde Runar Filper (SD).

Anf. 52 AZADEH ROJHAN (S):

Fru talman! Det börjar sällan med dramatiska rubriker. Det börjar med tystnad, med att någonting försvinner utan att någon riktigt kan sätta fingret på vad. Det kan vara en studiecirkel som läggs ned, en replokal som försvinner, att ett föreningsbidrag dras in eller att en kritisk röst inte längre bjuds in till samtalet. Sällan ser vi när det händer, men plötsligt känns det, och då har det redan hunnit gå för långt.

I världen ser vi hur 40 års demokratiska framsteg har rullats tillbaka. Enligt V-Dem-institutet var demokratin 2023 nere på 1985 års nivå – inte på grund av dramatiska kuppöversök utan genom en långsam, målmedveten

försvagning. Det sker inte bara långt borta, utan det sker här och nu i vårt Sverige.

Den politik den SD-ledda regeringen i dag driver försvagar vitala delar av det som bär upp vår demokrati: folkbildningen, kulturen, civilsamhället och public service – allt det som bygger tillit och får samhället att hålla ihop.

Tillit är inget vi får gratis. Det byggs i mötet mellan människor, i samtalet, i kunskapen, i det fria ordet, i folkbildningen, på kulturscenen och i föreningslivet. När dessa rum och samtal försvagas försvagas också vår förmåga att hålla ihop och att våga lita på varandra. När dessa grundläggande byggstenar ifrågasätts och urholkas vittrar tilliten. När tilliten försvagas försvagas också vår demokratiska beredskap.

Fru talman! Vi går nu in i ett valår. Ett valår sätter tonen för samhällsklimatet flera år framåt. Samtidigt ser vi hur ungas tilltro till demokratin har minskat. Vi såg ett lägre valdeltagande 2022. Vi ser hur misstron fortsätter att växa och gro i vårt samhälle, och det är i misstrons kölvatten extremismen växer. Bara för några dagar sedan marscherade nazister öppet i Stockholm. Maskerade män skanderade hatbudskap i vår stadskärna. Nyligen dömdes fyra nazister för flera våldsamma överfall där offren valts ut slumpmässigt efter hudfärg.

Vi måste förstå att inget av detta sker i ett vakuum. När det demokratiska samtalet försvagas, när avståndet mellan människor växer, när politiker väljer att ställa människor mot varandra, då får extremistiska krafter större utrymme. Tilliten skadas, och demokratin naggas i kanten.

Fru talman! När vi pratar om beredskap talar vi ofta om det militära – vapen, försvar och utrustning. Men en nations verkliga styrka i kris handlar lika mycket om sammanhållning, tillit och människors tro på våra gemensamma institutioner. Demokratisk beredskap är att människor litar på varandra och samhällets förmåga att hantera det svåra och på att alla får vara med. Det är motståndskraft byggd på tillit.

Rysslands krig i Ukraina, pandemin, klimatkrisen – allt detta visar att kriser inte bara kan mötas med hårda resurser. De kräver någonting mjukare men minst lika avgörande: ett samhälle som håller ihop och som är byggt på tillit. Försvagar vi demokratin försvagar vi också vår beredskap. Därför måste vi värna det som skyddar den: fria medier, starka folkrörelser, oberoende kultur och en öppen folkbildning.

Tillit är inte bara ett medel för demokratin utan själva grunden för att vi ska kunna fatta kloka beslut tillsammans. Vi ledamöter här i kammaren bygger inte upp demokratin. Vi kan i bästa fall upprätthålla den. Demokratin byggs utanför den här byggnaden.

Tidigare i dag satt representanter från kultursektorn, scenen, folkrörelserna och folkbildningen här på läktaren. Det är de som bär vår demokrati framåt varje dag. Jag vill ge dem mitt löfte att vi socialdemokrater kommer att ta kampen tillsammans med dem.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 3 december.)

Prot. 2025/26:43

2 december

*Kultur, medier,
trossamfund och fritid*

§ 8 Bordläggning och beslut om förlängd motionstid

Följande dokument anmälades och bordlades:

Propositioner

2025/26:59 Tillgänglighetskrav för vissa medier

2025/26:64 Genomförande av direktivet om skydd för personer som deltar i den offentliga debatten samt införande av en ny tredskodomssanktion

2025/26:71 Insyn i handlingar som inhämtas genom beslag och kopiering vid husrannsakan

Skrivelser

2025/26:62 Riksrevisionens rapport om statens främjande av de nationella minoritetsspråken

2025/26:65 Riksrevisionens rapport om statens användning och anskaffning av kontorslokaler

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden för ovanstående propositioner och skrivelser skulle förlängas till och med *fredagen den 16 januari 2026*.

§ 9 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 1 december

2025/26:200 Regeringens hantering av effektreserven i elsystemet

av *Fredrik Olovsson* (S)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2025/26:201 Skogsutredningens konsekvenser för biologisk mångfald

av *Rebecka Le Moine* (MP)

till landsbygdsminister Peter Kullgren (KD)

2025/26:202 Arbetsförmedlingens lokala närvaro

av *Leila Ali Elmi* (MP)

till arbetsmarknadsminister Johan Britz (L)

2025/26:203 Leverans av Jas till Ukraina

av *Elsa Widding* (-)

till försvarsminister Pål Jonson (M)

§ 10 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 1 december

2025/26:273 Deponering av hyra hos länsstyrelserna

av *Malcolm Momodou Jallow* (V)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2025/26:274 Den kooperativa hyresrätten
av *Louise Thunström* (S)
till infrastruktur- och bostadsminister Andreas Carlson (KD)
2025/26:275 Klimatkrav för offentlig upphandling
av *Katarina Luhr* (MP)
till civilminister Erik Slottnér (KD)

Prot. 2025/26:43
2 december

§ 11 Anmälan om skriftligt svar på fråga

Skriftligt svar på följande fråga hade kommit in:

den 1 december

2025/26:238 Hbtqi-barns utsatthet för hat
av *Anna Wallentheim* (S)
till jämställdhetsminister Nina Larsson (L)

§ 12 Kammaren åtskildes kl. 18.24.

Sammanträdet leddes
av förste vice talmannen från dess början till och med § 7 anf. 32 (delvis),
av tredje vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 15.56 och
av andre vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

REBECCA HEINEMANN

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Justering av protokoll	1
§ 2 Anmälan om ny riksdagsledamot.....	1
§ 3 Anmälan om återtagande av plats i riksdagen.....	1
§ 4 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
§ 5 Ärenden för hänvisning till utskott.....	2
§ 6 Ärenden för bordläggning	2
§ 7 Kultur, medier, trossamfund och fritid	3
Kulturutskottets betänkande 2025/26:KrU1	3
Anf. 1 ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD)	3
Anf. 2 BJÖRN WIECHEL (S) replik.....	5
Anf. 3 ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD) replik.....	5
Anf. 4 BJÖRN WIECHEL (S) replik.....	6
Anf. 5 ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD) replik.....	7
Anf. 6 MATS BERGLUND (MP) replik	7
Anf. 7 ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD) replik.....	8
Anf. 8 MATS BERGLUND (MP) replik	8
Anf. 9 ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD) replik.....	9
Anf. 10 MATS BERGLUND (MP)	9
Anf. 11 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M)	12
Anf. 12 MATS BERGLUND (MP) replik	15
Anf. 13 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M) replik.....	15
Anf. 14 MATS BERGLUND (MP) replik	16
Anf. 15 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M) replik.....	17
Anf. 16 BJÖRN WIECHEL (S)	17
Anf. 17 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M) replik.....	20
Anf. 18 BJÖRN WIECHEL (S) replik.....	20
Anf. 19 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M) replik.....	21
Anf. 20 BJÖRN WIECHEL (S) replik.....	21
Anf. 21 ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD) replik.....	22
Anf. 22 BJÖRN WIECHEL (S) replik.....	22
Anf. 23 ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD) replik.....	23
Anf. 24 BJÖRN WIECHEL (S) replik.....	24
Anf. 25 ROLAND UTBULT (KD).....	24
Anf. 26 VASILIKI TSOUPAKI (V).....	26
Anf. 27 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M) replik.....	29
Anf. 28 VASILIKI TSOUPAKI (V) replik	29
Anf. 29 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M) replik.....	30
Anf. 30 VASILIKI TSOUPAKI (V) replik	31
Anf. 31 MALIN DANIELSSON (L)	31
Anf. 32 CATARINA DEREMAR (C)	33
Anf. 33 JONAS ANDERSSON (SD).....	35

Anf. 34 VASILIKI TSOUPLAKI (V) replik.....	37	Prot. 2025/26:43
Anf. 35 JONAS ANDERSSON (SD) replik.....	37	2 december
Anf. 36 VASILIKI TSOUPLAKI (V) replik.....	38	
Anf. 37 JONAS ANDERSSON (SD) replik.....	38	
Anf. 38 KRISTOFFER LINDBERG (S)	39	
Anf. 39 ROLAND UTBULT (KD) replik.....	40	
Anf. 40 KRISTOFFER LINDBERG (S) replik.....	41	
Anf. 41 ROLAND UTBULT (KD) replik.....	41	
Anf. 42 KRISTOFFER LINDBERG (S) replik.....	42	
Anf. 43 EMMA AHLSTRÖM KÖSTER (M).....	42	
Anf. 44 ANNE-LI SJÖLUND (C).....	44	
Anf. 45 RUNAR FILPER (SD).....	46	
(forts.).....	47	
Ajournering.....	48	
Återupptaget sammanträde.....	48	
§ 7 (forts.) Kultur, medier, trossamfund och fritid (forts.		
KrU1).....	48	
Anf. 46 PETER OLLÉN (M)	48	
Anf. 47 VASILIKI TSOUPLAKI (V) replik.....	49	
Anf. 48 PETER OLLÉN (M) replik	50	
Anf. 49 VASILIKI TSOUPLAKI (V) replik.....	50	
Anf. 50 PETER OLLÉN (M) replik	51	
Anf. 51 ANNA-LENA HEDBERG (SD).....	51	
Anf. 52 AZADEH ROJHAN (S).....	52	
(Beslut skulle fattas den 3 december.).....	53	
§ 8 Bordläggning och beslut om förlängd motionstid	54	
§ 9 Anmälan om interpellationer.....	54	
§ 10 Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	54	
§ 11 Anmälan om skriftligt svar på fråga	55	
§ 12 Kammaren åtskildes kl. 18.24.....	55	